

Commerceraad Johan Adolph Løvenstjerne.

Af Archivfuldmægtig **E. A. Thomle.**

Ved kgl. aabent Brev af 29 Februar 1872 erholdt Læge Anthon Herman Gravenhorst, der antoges paa Mandssiden at nedstamme fra den under 31 December 1714 med Navnet Løvenstjerne adlede Commerceraad Johan Adolph Struve, Anerkjendelse som dansk Adelsmand med Ret til at føre Familien Løvenstjernes Navn og Vaaben. Som en naturlig Følge heraf er ogsaa Slægten i de hidtil udgivne Aargange af Danmarks Adels Aarvog optagen blandt den endnu levende danske Adel og Aarvogens 2den Aargang (for 1885) har derhos en fuldstændig Stamtavle over Slægten tilligemed dens Vaaben i Farver¹).

Allerede ved Offentliggjørelsen af denne Stamtavle fik jeg stærke Tvivl om Rigtigheden af, hvad der sammesteds meddeltes om Slægtens ældste Generationer, men Omstændighederne tillod ikke dengang strax en nøiere Undersøgelse af Sagen. Ved senere i anden Anledning at gjennemgaa mine genealogiske Samlinger, fandt jeg imidlertid, at disse indeholdt saa mange hidtil ukjendte Bidrag til Commerceraad Løvenstjerne og hans Hustrues Historie, at jeg besluttede, ved Leilighed at gjøre denne til Gjenstand for en nærmere Behandling.

Det var dog først i Vaaren 1889, at jeg begyndte at udarbeide en Fremstilling af Løvenstjernes Forhold under hans Ophold i Norge, en Fremstilling der i det Væsentlige allerede var afsluttet, da der i „Samlinger til Jydsk Historie og Topografi“ offentliggjordes en liden Afhandling vedrørende Commerceraad Løvenstjernes senere Ophold i Danmark af den kort forud afdøde bekjendte historiske Samler og Forfatter Overlærer J. Kinch i Ribe²), der indeholdt flere mig ubekjendte og mit Arbeide supplerende Oplysninger. Jeg besluttede derfor paany i enkelte Punkter at omarbeide mit Udkast, navnlig i den Hensigt at sammenarbeide Kinchs Oplysninger med det Materiale, jeg allerede havde liggende. Da nemlig min Afhandling i væsentlige Punkter kunde supplere og corrigere, hvad der hidtil var offentliggjort om Familien Løvenstjerne, troede jeg ikke ganske at burde lade de Oplysninger, jeg saaledes sad inde med, ligge ubenyttede hen.

¹) H. R. Hiort-Lorenzen og A. Thiset, Danmarks Adels Aarvog. 1885. S. 275 ff.

²) Saml. t. Jydsk Hist. og Topografi, 2. R. II. S. 26—35: Joh. Ad. Løvenstjerne.

Ifølge de Oplysninger, som den i Danmarks Adels Aarbog indtagne Stamtavle over Slægten Løvenstjerne indeholder om de ældre Generationer, blev Commerceraad Johan Adolph Løvenstjerne i December 1715 gift med Anna Sophia von Hünemörder, der efter senere at være bleven separeret fra Manden egtede Capitaine Hartvig von Schack, hvorimod Løvenstjerne selv i September 1728 forlod Norge i Følge med en Frøken de Ferry, hvem han i England egtede. Sønnen Johan Adolph (Løvenstjerne) skal være født 1724 i Norge, men blev opdraget i Danmark og reiste 1743 til St Thomas, hvor han kaldte sig „Gravenhorst“. Hans Sønnesøn er den ovennævnte Læge, der i 1872 — dog først efter lange Forhandlinger med den danske Regjering, da han var svensk Undersaat, og først efter at den svenske Regjering havde taget sig af Sagen — opnaaede at blive anerkjendt som henhørende til den danske Adel.

Den i Aarbogen meddelte Stamtavle over Slægten Løvenstjerne skriver sig, som det ogsaa af Fortalen¹⁾ vil sees, for den væsentligste Del fra Slægten selv. Hvad den meddeler om de ældste Generationer, maa formentlig ogsaa for en stor Del alene støtte sig til Traditioner inden Familien, der neppe i sin Helhed uden nærmere Bevis kunne antages for fuldt paalidelige eller correcte. Det er saaledes i sig selv neppe meget sandsynligt, at en ægte Søn af Commerceraad Løvenstjerne uden nogensomhelst tvingende Grund skulde have bortkastet sit adelige Navn og Vaaben, for istedet at antage et Familienavn, hvortil han — efter hvad der hidtil er oplyst — ikke kan sees at have haft nogen gyldig Adkomst. Som det af den nedenfor meddelte Fremstilling ogsaa paa sit Sted tilstrækkeligt vil fremgaa, havde der vistnok været fuld Føie til at stille sig temmelig skeptisk ligeoverfor det prætenderede Adelsskab og den legitime Nedstammen fra den adlede Commerceraad Løvenstjerne, uanseet at allerede Adelslexiconets første Bind, der udkom for omtrent 100 Aar siden²⁾, vidste at berette, at Familien Løvenstjerne ifølge

¹⁾ Aarbogens Fortale, S. IX.

²⁾ Lexicon over adelige Familier i Danmark, Norge og Hertugdømmerne, I. S. 339.

en til det kgl. danske genealogiske og heraldiske Selskab indkommen Beretning paa den Tid endnu blomstrede i Vestindien „skjönt under et andet Navn“. Thi dette Værks Unøiagtighed er formentlig forlængst saa vel kjendt, at det ikke ubetinget kan benyttes som nogen paalidelig Kilde.

Forinden jeg imidlertid gaar over til den nærmere Behandling af det Spørgsmaal, der for mig stiller sig som Hovedgjendstanden for nærværende Afhandling: at paavise det formentlig rette Forhold mellem de ovenfor nævnte Personer af Navnet Løvenstjerne og derigjennem godtgjøre, at den nulevende Slægt af dette Navn ikke — i alle Fald ikke legitimt — nedstammer fra den i 1714 adlede Commerceraad Johan Adolph Struve, og at den saaledes uretteligen i 1872 blev anerkjendt som dansk Adel, skal jeg først meddele en paa Aktstykker i det norske Rigsarchiv bygget, saavidt muligt nøiagtig og detailleret Fremstilling af, hvad der vides om den nævnte Commerceraad og hans Frue. At denne Fremstilling maaske bliver noget lang, tør jeg paa Forhaand bede Læseren velvillig undskylde.

Commerceraad Løvenstjerne var uden Tvivl en Tydsker af Fødsel, skjönt hans oprindelige Familienavn allerede tidligere forekommer i Danmark. Han formenes at stamme fra Rostock, hvor han skal have været dansk Consul eller, som det dengang kaldtes, Agent¹⁾. Han havde Titel af Commerceraad, men det vides ikke, naar han har erholdt samme. Ifølge Overlærer Kinchs Oplysninger²⁾ synes han samtidigt at være bleven udnævnt baade til Agent og til Commerceraad, i hvilket Tilfælde dette maa være skeet efter 1699, da Bestallingen skal være udstedt af Fredrik IV. Ved Leverancer i Krigsaarene skal han være bleven knyttet nærmere til Danmark, hvor han fra 19 Juni 1711 til 10 Sept. 1712 var Regimentskvartermester ved Oberst D. E. Zepelins Regiment³⁾. Da han saavel ved sin Udnævnelse til som ved sin

¹⁾ Antmand Holms Saml., Mscr. No. 214 4to paa Chra. Universitetsbibliothek.

²⁾ Saml. t. J. Hist. og Topogr., l. c. S. 27.

³⁾ Velvillig Meddelelse fra Hr. Archivsecretaire A. Thiset. — Ifølge Kinch l. c. S. 28 opgav han efter sin egen Anførsel først Regimentskvartermesterembedet den 6 Marts 1714.

Afsked fra dette Embede ligesom senere i det ham meddelte Adelspatent kaldes Johan Adolph „Stuve“ og ikke „Struve“, er det førstnævnte uden Tvivl hans rette Familienavn¹⁾. Som Regimentskvartermester blev han afskediget, da han havde stukket Penge, der tilhørte Regimentskassen, tilside og Regimentsadjutanten Frants Embsen, der allerede fra Januar Maaned 1712 havde forestaaet Embedet, blev samtidigt 10 Sept. s. A. const. og 26 Juni 1713 udnævnt til Regimentskvartermester i hans Sted. En Barthold Stuve²⁾, der muligens tør have været hans Broder, stod fra 16 Juli 1708 til 21 Oct. 1713 som Auditeur i Regimentet. Efter sin Afsked fra Krigstjenesten har Løvenstjerne vistnok taget sin Bopæl i Kjøbenhavn, hvor han den 31 December 1714 blev optagen i den danske Adelsstand og 5 December det følgende Aar (1715) viet af Sognepræsten til St Petri tyske Kirke Dr. theol. Heinrich Dürkop med en mecklenburgsk Adelsfrøken, Anna Sophia von Hünemörder — eller, som hun selv skrev Navnet, Hünmörder. Det var — efter hendes eget Sigende — ogsaa paa Grund af den med hende indgaaede Forlovelse og senere paafølgende Egteskab, at Løvenstjerne Aaret i Forveien var bleven benaadet med adeligt Skjold og Hjelm, „hvilken Ære og Værdighed, [som] Deres Kgl. Maj. allernaadigst har lagt til hannem, mere var skeet i naadigste Consideration for min Familie og adelige Herkomst end hans egen Person i den Tid, han mig befriede“, som det heder³⁾. Hans Hustru var en Datter af Ritmester i svensk Tjeneste Nicol von Hünemörder til Finsdorff, Alverstorff og Hermansdorff og Maria von Levetzow af Lunow⁴⁾. Vistnok opgiver Løvenstjerne selv, at han allerede 5 December

¹⁾ Begge Familienavne forekomme tidligere i Danmark. Berthel Stuve var saaledes en af Kjøbenhavns 32 Mænd og døde 31 Marts 1702; Hans Stuve var Notarius, Byfoged og Raadmand i Kjøbenhavn. En Regimentskvartermester „Stryfve“ (o: Struve?) var død før 1689 og en Chirurg Johan Struve stod 1701 i den danske Arme. Den Sidste var maaske igjen Fader til Apotheker Andreas Struve i Christianssand, der var født i Braunschweig. (Cfr. J. W. Flood, Norges Apothekere, S. 119).

²⁾ Se Side 3, Note 3.

³⁾ Norske Cancelli-Indlæg for 1728.

⁴⁾ J. F. Gauhens Adelslexicon, II. S. 481 f.

1714 egtede sin nævnte Hustru, men dette maa dog utvivlsomt alene bero paa en Erindringsfeil¹⁾. Thi det stemmer hverken med, hvad Konen oplyser om, at han blev adlet „i den Tid, han mig befriede“²⁾, og heller ikke med, hvad Løvenstjerne selv oplyser, nemlig at han og hans Hustru skiltes ad efter kuns et halvt Aars Egteskab³⁾. Saavel efter Christianssands Stiftsdirections Indberetning som efter, hvad Konen selv oplyser, foregik denne Skilsmisse ikke før i Midten af Aaret 1716⁴⁾, og Egteskabet maa derfor være indgaaet i Slutningen af det foregaaende Aar (1715), hvilket ogsaa udtrykkelig siges af Stiftsdirectionen. De bleve nemlig efter denne Kilde viiede „de mense Decembris 1715“⁵⁾.

Det nygifte Pars Hvedebrødsdage bleve imidlertid, som allerede oplyst, ikke af nogen lang Varighed. Løvenstjerne tillagde vistnok senere Konen udelukkende al Skyld herfor, idet han blandt Andet ogsaa fremsatte en Række høist graverende Beskyldninger mod hende, saasom at hun mod hans Vidende og Villie var reist bort fra ham i Kjøbenhavn, at hun havde truet ham paa Livet „durch Messer und Gift“⁴⁾ etc. Men herpaa tør man dog neppe efter Mandens hele senere Færd lægge nogen særdeles stor Vægt, saameget mindre, som Konen selv aldeles bestemt benægtede Sandheden af alle Mandens nærgaaende Beskyldninger⁴⁾, uden at han gjorde den mindste Antydning til at bevise eller sandsynliggjøre sine Sigtelser. At Løvenstjerne ikke har havt mindre Skyld end Konen i det mislige Forhold, der saa kort efter Brylluppet opstod mellem Egtefolkene, tør vistnok ansees sikkert nok, om det end maa medgives, at Konens Optræden ikke giver noget ublandet godt Indtryk, saaledes at der neppe er tilstrækkelig Grund til ganske at frikjende hende for al Skyld deri. Uenigheden mellem dem ledede da ogsaa meget snart — i Midten af Aaret 1716 efter et halvt Aars Egte-

¹⁾ Kinch S. 28.

²⁾ Norske Cancelli-Indlæg for 1728.

³⁾ Kinch S. 28.

⁴⁾ Norske Cancelli-Indlæg for 1728.

⁵⁾ Norske Cancelli-Indlæg for 1728 og Biskops Nyrops Copiebog for 1728 (i Christianssands Bispearchiv) i Rigsarchivet.

skab — til, at Løvenstjerne, som Konen senere paastod, ganske „absenterede sig“ fra hende¹⁾, og, uagtet Løvenstjerne, som nævnt, paa sin Side forklarede, at det var Konen, der reiste fra ham og ikke omvendt, maa det dog vistnok antages, at Konen i dette Stykke har havt Retten paa sin Side. Det er nemlig, som det af den følgende Fremstilling vil fremgaa, sikkert, at Konen flere Gange opsøgte sin Mand, medens det omvendt ikke haves nogen Oplysning om, at Løvenstjerne nogensinde har gjort det mindste Forsøg paa at finde sin Hustru, hvilket dog maatte synes at være naturligt, saafremt han havde næret noget Ønske om at vedblive Samlivet med hende. Hvorledes det nu end maa antages at forholde sig i saa Henseende, sikkert er det i ethvert Fald, at Egtefolkene drog hver sin Vei. Formodentlig reiste Løvenstjerne da strax til Norge, hvor han tog Bolig i Christiania, medens det dog ogsaa synes, som om han hyppigen har opholdt sig andesteds i Omegnen, muligens af Frygt for, at Konen skulde gjøre Forsøg paa at opspore ham, hvilket hun ogsaa senere ganske rigtigt gjorde. I Christiania havde han dog sin faste Bolig, idet han sees at have logeret her flere Aar af Gangen²⁾. Hvad han egentlig tog sig for under dette sit Ophold i Norge, og hvilke Subsistentsmidler han her havde, er ikke ganske klart. Det er muligt, at han har drevet Handels- eller Commissionsforretninger, skjønt derom intet Spor findes. Senere synes han derimod at have practiseret som Sagfører eller Procurator, men dette synes dog ikke at have været Tilfældet før, efterat han havde forladt Christiania og var flyttet til Vestlandet, til Arendal og Christianssand, paa hvilket sidste Sted han derimod hyppigen afgiver Møde ved Bythinget og Raadstueretten som Procurator, og i en Skrivelse af 24 Juli 1726 kaldes han — vel ogsaa af denne Grund — „en høi oplyst og anseelig Actor“³⁾. Nogen Bevilling til at practisere som Sagfører har han derimod aldrig havt. Thi i en Sag, som han i Januar Maaned 1727 førte for Hans Kierulf i Christianssand ved Bythinget sammesteds, blev der af

¹⁾ Norske Cancelli-Indlæg for 1728.

²⁾ Personalia: Løvenstjerne, i det norske Rigsarchiv.

³⁾ Christianssands Stiftamtmands Copiebog for 1726.

Modparten nedlagt Indsigelse mod, at han mødte i Retten som Procurator og nedlagt Paastand om, at han skulde fremlægge den Bestalling og Instruction, der var ham meddelt til at gaa i Rette for andre ved Under- og Overretterne. Løvenstjerne, der ikke var vant til at møde nogen Indsigelse i saa Henseende og som vistnok derfor heller ikke havde ventet, at nogen saadan skulde fremkomme i denne Sag, maatte da tage sin Tilflugt til at producere sin Bestalling som Commerceraad, hvori det — efter hvad han paastod — var gjort ham til Pligt at gaa de Trafikerende til Haande med al mulig Hjælp og Villighed, af hvilken Grund han ogsaa havde paataget sig den omhandlede Sag for Hans Kierulf. Modparten mente derimod — utvivlsomt med god Føie — at den fremlagte Bestalling kun tillod ham at hjælpe de Trafikerende i deres Negotie og Kjøbmandskab, men ingenlunde gav ham nogen Adgang til „Sager for nogen at agere og procedere“. Løvenstjerne, der aabenbart selv godt indsaa, at den ham som Commerceraad meddelte Bestalling kun var et meget svagt Fundament for den af ham paastaaede Ret til at gaa i Rette for andre, opgav derfor ogsaa klogeligen strax dette Standpunkt og paastod nu, at han af sin Part havde erholdt Transport paa den Fordring, Sagen dreiede sig om, og at han derfor her optraadte i egen Sag og ikke som Sagfører for andre. Ved Rettens Eragting blev ogsaa Stevningen og Løvenstjernes Møde i Retten kjendt gyldigt, væsentlig dog, som det synes, af den Grund, at han allerede tidligere, uden Indsigelse fra Modparten, havde mødt i Sagen¹⁾. — Derimod haves der intet Tegn til, at han har practiseret i de Aar, han opholdt sig i eller ved Christiania. Det sandsynligste er vel derfor, at han i disse Aar i det Væsentlige har levet af den Formue, Konen utvivlsomt har bragt ham. Det siges nemlig udtrykkeligt, at Løvenstjerne selv Intet eiede²⁾, og i den Klage, Konen senere indgav, heder det blandt Andet ogsaa, at Løvenstjerne af hendes „Arvemidler“ havde „indtrækket“ Alt „hvis baade udi contant og i andre Maader“ hende

¹⁾ Christianssands Bythingsprotokol 1726—1729 (Retsprotok. No. 2133) S. 12 f.

²⁾ Norske Cancelli-Indlæg for 1728.

tilhørte „for en temmelig Capital“, hvoraf hun „i Verden aldrig har seet ringeste Skillings Nytte eller Gavn“¹⁾. Ved Siden heraf har han dog vistnok uden Tvivl, saaledes som han ogsaa selv opgiver²⁾, havt adskillig Indtægt som Medlem af de mange kongelige Commissioner, af hvilke han i det sidste Aar af sit Ophold i Christiania var Medlem. Saaledes blev han 1 Marts 1720³⁾ Medlem af en dømmende Commission, der skulde paakjende en Tvist mellem den kommanderende General i Norge Barthold Henrik von Lützow til Tom og hans Medarvinger paa den ene og afdøde Generalmajor Caspar Christopher Brockenhuus's uægte, men i 1707 legitimerede Søn Major Johan Christopher Brockenhuus, som de førstnævnte ikke vilde indrømme nogen Arveret efter Faderen, paa den anden Side⁴⁾. Ligeledes blev Løvenstjerne under 5 April s. A.⁵⁾ Medlem af en Commission, der skulde paakjende en Tvist mellem Borger og Handelsmand i Christiania Christen Christensen og Syvert Holter samt afgangne Raadmand Holters Arvinger [1]⁶⁾, og den 26 s. M.⁷⁾ blev han beordret til sammen med Kammerraad Antoni Boyessøn Schøyendal [2] at inddrive Christiania Skoles resterende Degnepenge. I denne Commission kom han dog ikke til at deltage. Thi under 6 October 1721 indberettede Schøyendal, at han allerede havde holdt flere Sessioner, „men som Commerceraad Løvenstjerne sig end ikke formedelst andre Forretninger ved Commissionen haver indfundet eller communiceret, hvad Tid han kan komme“, maatte han andrage om, at der enten maatte blive beskikket et nyt Medlem til at betjene Commissionen eller ogsaa paalagt Løvenstjerne uopholdelig at indfinde sig. Som en Følge heraf fik ogsaa Slotsloven under 14 November s. A. Paalæg om at tilholde Løvenstjerne forderligst at afgive Møde i Commissionen.

¹⁾ Norske Cancelli-Indlæg for 1728.

²⁾ Kinch, l. c. S. 28.

³⁾ Norske Missiver for 1720.

⁴⁾ Om de her nævnte Personer af Slægten Brockenhuus se dette Tidsskrift, 2 R. I. S. 114 Noten (cfr. 2 R. III. S. 26 Stamtavlen).

⁵⁾ Oplysninger om en Del af de i nærværende Afhandling leilighedsvis nævnte Personer ville blive meddelte ved Slutningen af denne i Anmærkninger, til hvilke der henvises ved de inden [] satte Tal.

eller i hans Sted foreslaa et nyt Medlem¹⁾. Da Løvenstjerne imidlertid allerede paa denne Tid havde forladt Christiania, blev Raadmand Hans Nissen under 24 Januar 1722 i hans Sted beskikket til Medlem af Commissionen²⁾. Endvidere blev Løvenstjerne under 20 Mai 1720 Medlem af Skiftekommissionen i Boet efter afd. Jacob Allen fra England og den 29 Juli s. A. af en lignende Commission i Boet efter den førnævnte Borger i Christiania Christen Christensen³⁾, der var død kort forud⁴⁾. Endelig beskikkedes han 29 October s. A.⁵⁾ ligeledes til Medlem af den Commission, der skulde behandle Boet efter Oberstlieutenant Christian Fredrik de Richelieu[3], der havde havt Bestyrelsen af Hassels Jernværk, af hvilket han eiede en Anpart, der ganske ruinerede ham, saa at Enken efter hans Død maatte gaa fra Arv og Gjæld. Heller ikke i denne Commission kom dog Løvenstjerne til at deltage, da han i det følgende Aar afreiste til Christianssand, hvorfor Sorenskriver Schouberg i hans Sted indtraadte i Commissionen⁶⁾. Om det end maa antages, at Løvenstjerne som Medlem af disse forskellige Commissioner kan have havt nogen Fortjeneste, har det dog neppe været tilstrækkeligt til at tilfredsstille hans Fornødenheder, og i ethvert Fald opholdt han sig flere Aar i Norge, forinden det kan sees, at saadanne Commissionssager bleve ham betroede. Det er derfor vistnok det sandsynligste, at han i dette Tidsrum for den væsentligste Del har

¹⁾ Norske Missiver og Cancelli-Indlæg for 1721.

²⁾ Norske Missiver for 1722. Hans Nissen blev Raadmand i Christiania 12 Marts 1717 og begravet der 20 Oct. 1731.

³⁾ Norske Missiver for 1720.

⁴⁾ Christen Christensen blev begravet i Christiania paa Byens Kirkegaard „paa synde Side med alle Klokker og den store forud“ 7 Mai 1720.

⁵⁾ Norske Missiver 1720. Den 17 Febr. 1721 fik Commissionen Bevilling til at indkalde Debitorerne i Boet og paadømme de i samme forefaldende Tvistigheder.

⁶⁾ Om Sorenskriver Schouberg se dette Tidsskrift 2 R. III. S. 211 Noter. Da imidlertid ogsaa Schouberg afgik ved Døden i Begyndelsen af Aaret 1722, blev 9 April 1723 en ny Commission nedsat til at behandle Skiftet efter Oberstl. de Richelieu, bestaaende af Byskriver Ulrik Schnell og Procurator Ørtlein. Thi ogsaa den anden af de oprindelig udnævnte Skiftekonmissaires, nemlig Krigsraad og Krigscommissaire Søren Hanssøn Lemmich, afgik ved Døden i Midten af 1722 (cfr. Anmærkning 11).

levet af Konens Formue. Ifølge hans egen Beretning skal han endog trende Gange have forstrakt den norske Krigskasse med Laan, nemlig 2 Gange med 1000 Rdl. og den 3die Gang endog med hele 13000 Rdl., ved hvilke Laan han efter sit eget Opgivende skal have lidt Tab og være kommen i Uenighed med sine Medarvinger¹⁾. Om man imidlertid end vil antage, at Løvenstjerne som Medlem af de ovennævnte forskjellige Skifte-commissioner kan have havt endog langt betydeligere Indtægter end ovenfor forudsat²⁾, er det vel klart, at han umuligt kan have havt en saadan Fortjeneste derved, at han derigjennem er bleven sat istand til at yde Krigskassen saa betydelige Forstrækninger, som ovenfor nævnt. At det derfor maa have været Konens Midler, som han paa denne Maade har disponeret over, er vistnok utvivlsomt. Ligeledes skal han efter eget Opgivende af Vice-Statholderen i Norge, Geheimeraad Ditlev Vibe, være bragt i Forslag til Præsident og flere Gange til Amtmands-embeder, men herom har jeg ikke kunnet finde nogen Oplysning i Statholderskabets Protokoller fra denne Tid. Derimod sees han fra 8 Novbr. til 13 December 1718 at have fungeret som Assessor i Overhofretten i Norge³⁾. Denne Domstol var det øverste dømmende Tribunal inden Landets Grændser, idet dets Domme alene kunde paaankes til den fælles dansk-norske Høiesteret i Kjøbenhavn, og man kunde derfor med nogen Grund antage, at Løvenstjerne, ved at sættes til at fungere som Assessor ved denne Ret, havde opnaaet en anseelig og i økonomisk Henseende vel aflagt Stilling, der gav ham et godt og rigeligt Udkomme. Men dette var ingenlunde Tilfældet. Det maa nemlig bemærkes,

¹⁾ Kinch l. c. S. 28.

²⁾ Han nævner saaledes selv Commissionen mellem General Lützwow og Major Brockenhuus som særlig indbringende. Dette maa dog vistnok være en betydelig Overdrivelse. Thi selve Skiftet efter Generalmajor Brockenhuus og hans Hustru sees at være behandlet af den ordinære Skifteret. Og Behandlingen af den med den legitimerede Søn opstaaede Tvist, kan dog neppe have været nogen særdeles betydelig eller indbringende Sag. Tvisten bilagdes ogsaa allerede under 13 Mai 1720 ved et Forlig, ifølge hvilket Major Brockenhuus frafaldt alle Arveprætentioner i Boet, mod at udlægges Gaarden Refling i Ringsaker til Eiendom.

³⁾ Overhofrettens Voteringsprotokol for 1718.

at disse Assessorposter endnu paa denne Tid vare ulønnede og derfor alene søgtes for Rangens og Titelens Skyld. Dertil toges ogsaa i Regelen foruden høiere Embedsmænd, f. Ex. Amtmænd, Lagmænd, tildels ogsaa Sorenskrivere og Fogder, som naturligvis i sin Egenskab af saadanne vare aflagte med en under Tiden ganske vist temmelig knap Gage, i det Væsentlige større Forretningsmænd og Industridrivende i gode økonomiske Kaar, for hvem Gagen i Regelen i alle Fald var en underordnet eller mindre væsentlig Sag, men som ønskede at opnaa en Titel eller Character, hvilket i flere Henseender medførte sine ikke ganske ubetydelige Fordele. En naturlig Følge af denne Ordning blev det derfor ogsaa snart, at uagtet der aldrig var Mangel paa Folk, der gjerne ønskede at blive Assessorer eller Assistentsraader i Overhofretten, var det dog yderlig vanskeligt at faa et tilstrækkeligt Antal af Medlemmerne til at afgive Møde i Retten og det uagtet Antallet af de Medlemmer, der skulde være med at dømme i hver Sag, hvilket efter Instructionen altid skulde være fire foruden Justitiarius, jævnlig maatte nedsættes til to¹⁾ og Kongen stadigt lod udgaa det ene skarpe Rescript efter det andet, hvorved det alvorligen indskjærpedes Rettens Medlemmer, saafremt de ei Generalfiscalens Tiltale vilde være undergivne, at indfinde sig i Retten²⁾. Selv dette synes imidlertid at have været aldeles uden Frugt; thi samme Aar (1718) foreslog Vice-Statholderen under 16 Juli, at alle de Assessorer, der havde andre Embeder og ikke mødte i Retten, skulde suspenderes i nogle Maaneder fra deres Embeder, og at de, som havde „Survivancer“ og Characterer, skulde være dem „forlostige“, om de ikke mødte. Først efter at der var bleven reguleret faste Gager for Assessorerne, lykkedes det i denne Henseende at faa inført

¹⁾ Cfr. Rescripter af 3 April 1686, 28 Mai 1692, 13 Mai og 29 Decbr. 1693, 13 April 1695, 6 Decbr. 1698, 23 Decbr. 1699, 13 Marts og 31 Decbr. 1723, 1 Mai og 11 Novbr. 1728.

²⁾ Cfr. Rescripter af 26 Novbr. 1717 og 3 October 1718. Ved Rescript af 26 October 1722 blev det paalagt Statholderen i Norge Ditlev Vibe at forfatte en Fortegnelse over samtlige Assessorer i Overhofretten og at inddele dem i visse Klasser, saa at enhver kunde vide, hvilken Tid han havde at møde, og hvis han udeblev, skulde der dicteres ham en Mulkt.

en bedre Tingenes Orden. Allerede Vice-Statholder Fredrik Kragh, der selv, saa ofte han dertil havde Anledning, hivaaned Rettens Møder og deltog i Voteringen¹⁾, synes at have forstaaet Nødvendigheden heraf, saafremt Retten skulde kunne ventes at blive nogenlunde tilfredsstillende betjent. Han foreslog nemlig under 3 Sept. 1718, at der af hver af Parterne skulde betales 2 Rdl. for hver Sag, før den kom i Retten, til de fire Assessorer, der deltog med Justitiarius i Paadømmelsen, saaledes at enhver Assessor skulde nyde 1 Rdl. for hver Sag, i hvis Paadømmelse han deltog, hvorved enhver af dem „dog kunde nyde 2 à 3 Rdl. om Dagen, ligesom de vare flittige til, som endda var noget til deres defrangement, saalænge de sig her maatte opholde“. Dog skulde hverken Vice-Statholderen, Stiftamtmanden eller Justitiarius „participere“ i denne Indtægt, men ellers alle de andre Assessores. Forslaget, som han senere i Skrivelse af 29 October s. A. kom tilbage til, foranledigede dog ingen Foranstaltning fra Regjeringens Side²⁾. Under 14 Novbr. s. A. erklærede nemlig Kongen, at han ikke kunde bifalde Forslaget, navnlig, som det synes, af den Grund, at Procesomkostningerne for den fattige Mand derved vilde blive forøgede.

Det var ogsaa den ovenfor paapegede Vanskelighed ved overhovedet at faa Overhofretten besat med det fornødne Antal Medlemmer, der foranledigede, at Løvenstjerne i 1718 kom til at fungere som Assessor i Retten. Hertil kom dog, som det synes, ogsaa en mere speciel Omstændighed. Da nemlig Vice-Statholder Kragh, Stiftamtmand Wilhelm de Tonsberg og Justitiarius i Overhofretten Hans Blixencrone blandt Andet i en Sag mellem 2 Borgere i Christiania, nemlig Christian Peter Leth og Just Barch[4], angaaende Gaarden Grorud med dertil hørende Sagbrug m. m., som Medlemmer af Slotsloven havde afgivet sin Resolution i Spørgsmaalet og derfor vare inhabile som Dommere, fik Blixencrone den 7 Oct. s. A. Ordre til at vige Retten og beklæde denne med andre Assessorer³⁾. Det var formodentlig i denne

¹⁾ Norske Cancelli-Indlæg for 1716.

²⁾ Norske Cancelli-Indlæg for 1718 og 1719.

³⁾ Norske Missiver for 1718.

Anledning at Vicestatholderen under 26 Oct. 1718 constituerede Løvenstjerne „til at bivaane den kongelige Overhofret i Norge som Assessor og til Rettens Betjening alle Tider at indfinde sig, saalænge han sig her opholder“¹⁾. Om denne Constitution underrettede han ogsaa under 29 s. M. Oversecretairen i det danske Cancelli Geheimeraad Ditlev Vibe, idet han oplyste, at ikke mere end en eneste af de udenbyes boende Assessorer havde indfundet sig, nemlig Vice-Lagmand og Assessor Soelgaard[5], der boede i Hølen, et Ladested ved Christianiafjorden i Nærheden af Moss. Af de øvrige havde Assistents-Raad Mechlenburg undskyldt sig med Feber, Vice-Lagmand Wiel forment sig befriet, da han allerede tidligere samme Aar havde betjent Retten i 6 Uger og desuden havde andre Forretninger, og de øvrige havde slet Intet svaret. Dog antog Vicestatholderen, at Assistentsraad Lym[6], der kort forud den 3 Oct. 1718 var bleven udnævnt til Assessor i Overhofretten, om nogen Tid vilde indfinde sig. Han havde derfor godvilligen formaaet Løvenstjerne til at betjene Retten som constitueret og henstillede til Vibe at udvirke kgl. Approbation herpaa. Dette opnaaede han dog ikke. Thi ved Rescript af 13 Januar 1719 meddeltes det Vicestatholderen, at eftersom deslige Constitutioner „pleie at ske af os selv, saa kan det ei accorderes“²⁾. Som en Følge heraf maatte Løvenstjerne atter fratræde sin Constitution i Overhofretten, i hvis Forhandlinger og Domme han i den følgende Tid heller ikke kan sees at have deltaget.

Der opstod imidlertid snart igjen Vanskeligheder med at faa Overhofretten fuldt besat. Thi under 11 October 1721 indberettede Rettens Justitiarius Blixencrone til Kongen, at en Del af de til Rettens Betjening beskikkede Assessorer i dette Aar havde været occuperede med andre dem befalede Forretninger, saasom Cancelliraad og Assessor Vogt³⁾ med Magasinernes Eftersyn i Stiftamtmand de Tonsbergs Sted, Cancelliraad og Lagmand Lachmann[7] og Assessor og Vice-Lagmand Truls Wiel[8]

¹⁾ Norske Cancelli-Indlæg for 1719.

²⁾ Norske Missiver og Cancelli-Indlæg for 1719.

³⁾ Se om ham L. J. Vogt, Slægten Vogt i gamle Dage, S. 152.

med Skiftets Forvaltning efter den rige Justitsraad Gjord Andersen¹⁾, Cancelliraad og Assessor Nicolai Schwartz[9] og Amtmand Just Must[10] ved andre Skifteforretninger, og Justitsraad Braunmann[11], der kun boede i Christiania om Vinteren, var endnu ikke hjemkommen fra sin Lagstol i Christianssand, hvorfor Retten ikke havde kunnet faa saadan Fremgang som den burde, saasom ingen havde havt Leilighed til at betjene Retten mere end en ganske kort Tid, af hvilken Grund en stor Del Sager fremdeles stod upaakjendte „til største Nachdel for Parterne, der daglig indkommer med deres Lamentationer derover“. Og da de resterende Sager meget let kunde bringes til Ende paa 4 a 5 Uger, hvis han kunde faa Retten besat med det behørigte Antal Assessorer, saa foreslog han „til Rettens og Justitiens Befordring“ at følgende „bekvemme og dygtige Personer“ nemlig Commerceraad Løvenstjerne, Krigsraad Søren Hanssøn Lemmich[12] og Cancelliassessor Jens Grømbech[13] maatte blive beskikkede til Overhofretsassessorer i de 2de Assessorer Lars Michelssøn[14] og Johan Henrik Munchs[15] Sted, som kort før havde faaet Fritagelse for at møde i Retten paa Grund af „deres endnu havende Fogedtjenester“ og istedetfor følgende Assessorer „af hvilke Overhofretten i mange Aar ikke haver havt eller fast herefter ikke kan vente nogen Hjælp, saasom Cancelliraad Jochum Borse[16] og Assistentsraad Mechlenburg, der sidder i stor Gjæld og Armod, Commerceraad og Assessor Lars Moss[17], der idelig er svag og sengeliggende, Assessor Peter Ryssel[18], der ene repræsenterer og forretter den hele Magistrats Embede i Skien, og Assessor og Lagmand Henrik Lange[19], der er i yderste Distresse“ formedelst Gjæld til Kongens Kasse. Forestillingen havde dog ingen Virkning. Sandsynligvis er Blixenrøne bleven henvist til at benytte de Assessorer, der allerede vare beskikkede, thi under 18 October s. A. henvendte han sig paany til Oversecretæren i Cancelliet og beklagede sig over „at den Tvivl“ han havde „om de 3de til den 20 hujus til Overhofrettens Betjening indkaldte Assessores (Cancelliraad Schwartzes, Amtmand

¹⁾ Om ham se Dansk biografisk Lexicon, I. 227.

Mustes og Assessor Wiels partition og Villighed altfor vist og sant“ var indtruffen, idet den første undskyldte sig med „en bollen Kind“ og de andre med „adskillige fingerte Undskyldninger og deres particulaires Forretninger“. Han bad derfor indstændig om, at Hs. Excell. „for Guds Skyld og til Rettens og Justitiens saa høist fornødne Hjælp, vilde lade sig denne beklagelige Tilstand, som Overhofretten nu formedelst Assessorernes altfor meget overhaandtagne Uvillighed og Selvraadighed er sat udi, gaa til Hjerte“ og række Retten sin „høitformaaende hjælpssomme Haand saavel at forbette 3de Assessores maatte ved alvorlige monitoriis enten fra Deres kgl. Maj. selv eller fra Eders Excell. med næste Post blive obligerede til at efterleve deres Pligt og efterdags ikke lade sig betræde med nogen Ulydighed, saavelsom og“, at de i hans Supplik af 11 October foreslaaede 3de Mænd maatte blive beskikkede til Assessorer i Retten. Denne Henvendelse havde ogsaa den forønskede Virkning, og de i Forslag bragte Mænd, hvoriblandt Commerceraad Løvenstjerne, blev under 8 Decbr. s. A. udnævnte til Assessorer i Overhofretten¹⁾. Nogen varig Hjælp for Retten opnaaedes dog ikke herved, thi Krigscommissaire Lemmich døde allerede det følgende Aar, Cancelliassessor Grømbech fik 24 Januar 1722 Tilladelse til at udeblive fra Retten, da han boede saa langt fra Christiania, og Commerceraad Løvenstjerne havde da allerede for et halvt Aar siden forladt Christiania og kan ikke sees at have deltaget i Overhofrettens Forhandlinger mere end en ganske kort Tid i 1722, nemlig i Sessionerne den 3 og 7 September s. A. Det er derfor forklarlig nok, at man fremdeles gjennem lange Tider havde den samme Vanskelighed med at faa Rettens Medlemmer til at afgive Møde og jævnlige maatte opsætte Rettens Forhandlinger, fordi man manglede det fornødne Dommerpersonale. En Følge af disse Tilstande var det vel ogsaa, at Overhofrettens Domme i Regelen nok ikke vare meget anseede og hyppigt frafaldtes af Høiesteret, der endog undertiden findes at have dømt samtlige de i Dommen deltagende Overhofretsassessorer pro meliore informa-

¹⁾ Norske Missiver og Cancelli-Indlæg for 1722.

tion. Naar det derfor ovenfor heder, at Løvenstjerne og de øvrige foreslaaede Assessorer vare „habile og bekvemme“ til at betjene Overhofretten, tør det dog vistnok være Tvivl underkastet, om der herpaa tør lægges nogen særlig Vægt. Den Vanskelighed, man stadig havde med at faa Retten fuldt besat, maatte selvfølgelig ogsaa i høi Grad bidrage til, at de Fordringer, der kunde stilles til Assessorernes videnskabelige Uddannelse, practiske Dygtighed og juridiske Indsigter, reduceredes. Imidlertid synes Løvenstjerne dog ikke ganske at have manglet en vis juridisk Kløgt og al videnskabelig Dannelse. Han har derhos vistnok været en Mand med selskabelige Routine og et vindende Væsen, der synes at have gjort ham godt anskreven hos de Raadende i Christiania paa den nævnte Tid.

Da Løvenstjerne, som forklaret, i Midten af 1716 var reist til Norge, maatte Konen søge tilbage til sine Frænder og Venner i Rostock, hvorfra hun — efter egen Beretning — endelig efter mange Reiser og megen Søgen efter Manden, i 1721 kom til Norge, hvor hun fandt ham paa Brageruæs. Her oprettede da Egtefolkene under 13 Mai s. A. en Kontract eller saakaldet ny Egtetact, hvis Indhold udførligt er refereret af Kinch¹⁾. Ifølge denne Kontract, i hvilken det ogsaa udtrykkelig heder, at de i deres Egteskab ingen Børn havde, hvilket de ei heller havde Haab om at erholde, gav Konen Afkald paa al den Ret over sin Formue, som kunde tilkomme hende efter tysk Ret og overlod Manden Bestyrelsen af Samme efter de danske Love. Hun skulde derhos strax begive sig tilbage til Mecklenburg, opsigte sine Capitaler der og sende dem saavel som alle sine Møbler og øvrige Sager til Norge, ligesom hun ved sin adelige Ære og sin Egtetro forpligtede sig til, imidlertid at underrette Manden om Alt og høre hans Raad derom. Og da hun som et Fruentimmer letteligen ved fremmede Intriger kunde blive forledet til et og andet, skulde Alt, hvad der ikke blev anerkjendt af Manden, være ugyldigt. Efter den enes Død skulde den anden beholde det hele Bo mod, at Vedkommende til Afdødes Arvinger betalte

¹⁾ Kinch, l. c. S. 33.

100 Rdl., om Længstlevende paany skulde gifte sig. Som en Følge af denne Overenskomst, reiste ogsaa Konen samme Aar fra Christiania til Mecklenburg, medens Løvenstjerne i August Maaned næstefter begav sig til Christianssand og Arendal, hvor han ifølge en kgl. Befaling af 16 Juni s. A.¹⁾ skulde behandle en Tvist mellem Commerceraad Anders Sørenssøn Brinch[20] og Anne, afg. Peder Brinchs i Arendal, hvor han ogsaa det følgende Aar havde Forretninger, da han ifølge kgl. Rescript af 12 Juni 1722²⁾ sad i en Commission, der skulde behandle en Sag mellem Nils Josten paa den ene Side og Nils Pederssøn³⁾ og Hans Bonnix paa den anden. I denne Anledning opholdt han sig nu en Tid paa det sidstnævnte Sted, hvor han sees at have staaet Fadler den 31 Decbr. 1721⁴⁾, medens han vistnok allerede paa denne Tid maa have taget sin faste Bopæl i det nogle Mile vestenfor liggende Christianssand, eftersom han i Februar Maaned 1723 havde boet der „i henved 1½ Aar“⁵⁾. Her optræder han, som tidligere nævnt, som Procurator og havde tildels ogsaa selv forskjellige Sager for Retten. Saaledes lod han fra 17de til 31 Mai 1724 ved Bythinget i Christianssand optage et Thingsvidne⁶⁾ i Anledning af, at han den 15 s. M. om Aftenen omtrent Kl. 10 i Borgermester Schrøders⁷⁾ Hus, hvor han havde indfundet sig for at tage Afsked med Regimentskvartermester Hagerup⁸⁾, der næste Morgen skulde reise til sit Hjem, var bleven overfalden af en drukken Lieutenant Heusner, der med sin Sabel hug Løvenstjerne i Skulderen og Ryggen, saa

¹⁾ Norske Missiver for 1721.

²⁾ Norske Missiver for 1722.

³⁾ Nils Pederssøn i Sandstø var i 1717 constitueret Foged i Nedenæs.

⁴⁾ Arendals Kirkebog.

⁵⁾ Norske Cancelli-Indlæg for 1728.

⁶⁾ Christianssands Bythingsprotokol for 1724—26 (Retspr. No. 2132) S. 63 ff.

⁷⁾ Mathias Christenssøn Schrøder var Borgermester i Christianssand fra 1720—1731.

⁸⁾ Regimentskvartermester Reinhold Fredrik Hagerup, der 9 Febr. 1721 blev Sorenskriver i Vestre Robyggelaget mod at renunciere paa 8½ Aars tilkommende Gage som Regimentskvartermester ved Øtkens Dragoner og desuden betale 500 Rdl. til Christianshavns Kirke, boede i Evje Præstegjeld; cfr. dette Tidsskrift, 2 R. III. 93 og Erlandsen, Thronhjems Geistlighed, S. 188.

at Klingen sprang og Spidsen — omtrent et Kvarter lang — blev siddende i Ryggen. Lieutenanten, der var opbragt paa Løvenstjerne, fordi denne i en Sag mellem Capitaine Hals og Lieutenant Lind havde skrevet mod ham „til største Disavantage“, synes at være bleven ophidset af Løvenstjerne, der vistnok har behandlet den drukne Mand temmelig overlegent. Han synes ogsaa slutteligen at have ladet sig henrive til at benytte Udtryk, der ikke vare skikkede til at berolige den allerede ophidsede Lieutenant. Sagens Udfald har jeg intetsteds kunnet finde, men den Løvenstjerne tilføiede Skade har neppe heller været af nogen synderlig stor Betydning.

I Aaret 1722 var Løvenstjerne fra Februar til October Maaned constitueret som Stiftsbefalingsmand over Christianssands Stift og Amtmand over Nedenæs og Robygdelagets Amt, medens Henrik Sigismund Lillienpalm opholdt sig i Kjøbenhavn, hvor han havde en vidtløftig Proces for Høiesteret¹⁾. Dette Hverv synes han imidlertid ikke at have skilt sig fræ paa en ganske tilfredsstillende Maade. Thi da Lillienpalm vendte tilbage, var Løvenstjerne reist sin Vej, som man først troede til Kjøbenhavn, men som det senere viste sig kun til Arendal, ventelig i Anledning af den Tvist mellem Nils Josten²⁾ og Nils Pederssøn, som han 12 Juni s. A. havde faaet Ordre til at afgjøre. Lillienpalm, der længe forgjæves ventede, at han skulde vende tilbage, for at aflægge Regnskab for Bestyrelsen af Stiftet og Amtet under hans Fravær, blev derfor nødsaget til ved Rettens Middel af hans Bolig at lade udtage de Brevskaber og Dokumenter, der vare indløbne under hans Fravær³⁾. Som det ogsaa siden viste sig, havde Løvenstjerne, hvis Pengeforhold vare meget mislige, benyttet Anledningen til for sin private Regning at oppebære 100 Rdl. af Byfoged Ringholm[21] i Stavanger af Midler, denne havde under sin Administration som Bestyrer af afdøde Byfoged Wallendahls Bo, hvilke Penge Byfogden dog, som det synes, ved Stiftsbefalingsmandens Hjælp senere igjen erholdt tilbage³⁾.

¹⁾ Christianssands Stiftamtmands Copibog for 1722.

²⁾ Om denne Mand findes Oplysninger i „Aftenposten“ for 1889.

³⁾ Christianssands Stiftamtmands Copibog for 1722.

I Aaret 1723 var Løvenstjerne i Lagmandens Sted med at udarbejde den nye Matricul for Lister og Mandals Fogderier, og har som saadan underskrevet de i denne Anledning udarbejdede Folianter¹⁾, der bevares i det norske Rigsarchiv, men, som bekjendt, erholdt dette Matriculeringsarbejde aldrig nogen Gyldighed²⁾. Den 8 Marts 1726 blev han beordret til at træde sammen med Stiftsbefalingsmand Lillienpalm og Lector Tobiesen, forat examinere Christianssands Skoleregnskaber og afgjøre Skolens Prætesioner i afd. Rector Tobias Jensens Bø³⁾.

Under Opholdet i Christianssand begyndte endelig Løvenstjerne at forberede en Sag mod sin fraværende Hustru i den Hensigt, at faa sit Egteskab med hende opløst ved Dom. I denne Anledning lod han — uden at indkalde Konen — optage et Thingsvidne ved Bythinget i Christianssand, hvor han æskede Vidnesbyrd om sit Forhold af en hel Del af Byens Embedsmænd og Borgere, nemlig Stiftsprovsten Mag. Jens Christian Spidberg⁴⁾, Borgermester Mathias Schrøder, Raadmand Anders Mortenssøn (Kierulf)⁵⁾, Capellanen Mag. Peder Hanning⁶⁾ og Commerceraad Anders Brinch samt begge hans derværende Værter, Christen Gundersen og Feltchirurg Salomon Mule⁷⁾. Men hermed lod han ogsaa Sagen foreløbig bero. Først i April Maaned 1725 — altsaa efter omtrent 2 Aars Forløb — optog han den paany, idet han atter æskede nye Vidnesbyrd om sit Forhold, denne Gang fra Christiania⁸⁾. Han lod nemlig her indkalde til Bythinget de 3de Borgere Jochum Bendeke, Didrik Ancher⁹⁾ og

¹⁾ Matriculen for Listers og Mandals Fogderier i det norske Rigsarchiv.

²⁾ Cfr. Rescript af 8 December 1724 (trykt hos Wessel-Berg, I. 470).

³⁾ Norske Missiver for 1726.

⁴⁾ Senere Biskop og Dr. theol.; se om ham A. Faye, Christianssands Stifts Bispe- og Stiftshistorie, S. 371—75.

⁵⁾ Cfr. dette Tidsskrift, V. S. 99 Noten og I. C. L. Lengnick, Familien Kierulff.

⁶⁾ Cfr. P. B. Lassen, Stiftsstadens Christianssand, S. 126. — Mag. Hanning var gift med Margrethe Snemann, en Datter af en Christence Christensdatter, der senere egtede Søren Jenssøn Schaaning i Christianssand.

⁷⁾ Norske Cancelli-Indlæg for 1728.

⁸⁾ Personalial Løvenstjerne i det norske Rigsarchiv.

⁹⁾ Cfr. W. Lassen, Norske Stamtavler, I. S. 101.

Peter Arbien[22], hos hvilke Mænd han i sin Tid havde logeret under Opholdet i Christiania. Om Vidneførselen ved Bythinget i Christianssand faldt ud efter Løvenstiernes Ønske, vides ei. Sandsynligvis maa han dog ikke have været ganske fornøiet med det Skudsmaal, han her har faaet, eftersom han har fundet det fornødent, senere at erhverve yderligere Vidnesbyrd fra Christiania. At han i alle Fald paa et noget senere Tidspunkt — ikke i enhver Henseende — navnlig som det dog synes med Hensyn til sin sædelige Vandel — har havt noget ubetinget godt Rygte, fremskinner med Bestemthed af mange Ytringer, og det kan derfor være rimeligt nok, at Vidneførselen her ikke ubetinget har været til hans Fordel. Nogle Aar senere — i 1725 — var han ogsaa indviklet i en Sag, hvorved han, som det synes, halvt om halvt har været mistænkt for at have bortført eller ladet bortføre en Pige, der ifølge Commandanten de Ferrys Ordre var arresteret, for at fremstilles som Vidne under en Krigsretssag. Thi om han end ikke her selv var sigtet derfor, men kun hans Vært, synes den Maade, hvorpaa Løvenstjerne tog Sagen, at tyde paa, at han selv personlig i høj Grad har følt sig berørt af Sigtelsen¹⁾. Hvorledes det nu end forholder sig i denne Henseende, sikkert er det, at Vidneførselen i Christiania i alle Fald gik ud paa, at, da han for c. 9 Aar siden kom til Stedet, tog han først Logis hos Bendeke, hvor han næsten boede i 4 Aar, og senere hos Ancher og Arbien, og i denne Tid havde Vidnerne Intet seet til Konen, førend for en 3 a 4 Aar siden, da hun en kort Tid opholdt sig i Christiania, men strax igjen reiste bort, uden at de vidste hvorhen. Iøvrigt havde Løvenstjerne, saalænge han opholdt sig der paa Stedet, „comporteret sig som en meget honet og ærbar Mand“, og Vidnerne havde „Intet [andet] om hans Forhold erfaret end det, som største Berømmelse meriterer“. Dette var jo i Formen et ganske godt Skudsmaal, skjønt det nærmere betragtet dog maaske ikke indeholdt saa meget. Selv har Løvenstjerne vistnok heller ikke fundet det ganske svarende til sin Hensigt. Thi først over et

¹⁾ Christianssands Bythingsprotokol 1724—1726 (Retssp. No. 2132), fol. 158 f.

Aar derefter, foretog han noget yderligere Skridt i Sagen. Maaske har han havt en dunkel Anelse om, at hans Hustru snart paany kunde indfinde sig og derved krydse alle hans Beregninger. Nok er det, først under 8 April 1726 udtog han hos Stiftsdirectionen i Christianssand en Consistorialretsstevning mod Konen¹⁾, hvori han i Henhold til N. L. 3—18—15 paastod sig ved Dom skilt fra hende, da hun i mange Aar havde været borte og ikke (efter Contracten) „besørget sine Midlers og Møblers Transport herover“. I sit første Indlæg af 9 Januar 1727 antog han, at Konen ikke længer var i Live, men i et senere Indlæg af 17 Juni s. A. oplystes det, at hun opholdt sig i Kjøbenhavn ganske uvidende om, hvad der var igjære mod hende. Retten afviste imidlertid Sagen, da Konen aldrig havde boet eller opholdt sig i Christianssand, og Løvenstjerne desuden selv heller ikke kunde betragtes som andet end en Fremmed eller Gjæst der paa Stedet, da han egentlig havde sit Vernething i Christiania, hvor han var Assessor i Overhofretten¹⁾. Konen, der imidlertid havde faaet Nys om, at Manden havde anlagt Skilsmisseproces mod hende, indfandt sig hened en Maanedstid efter, at Dommen var falden, ganske uventet i Christianssand, hvor hun strax opsøgte Løvenstjerne, som ogsaa i Begyndelsen holdt gode Miner, tog nogenlunde vel mod hende og beredvilligt modtog nogle mindre Presenter, Konen havde medtaget, men undskyldte sig dog for strax at kunne modtage hende i sit Logis, hvortil han begjærede 5 à 6 Ugers Henstand, forat træffe de fornødne Anstalter. Da han imidlertid snart kom efter, at Konen hverken medbragte Penge eller Effecter, var det ogsaa forbi hermed, idet han under 19 Juli s. A. notarialiter lod hende beskikke til at besvare en hel Del yderst nærgaaende Spørgsmaal, hvorved han tillagde hende forskjellige grove Forseelser, som han vilde, at hun skulde fralægge sig ved Ed. I denne Anledning afgav ogsaa Konen den 26 Juli næstefter en udførlig Besvarelse og Protest. Som Grund til, at hun ikke, i Henhold til den paa Bragernæs i 1721 oprettede saakaldte nye Egtepagt,

¹⁾ Norske Cancelli-Indlæg for 1728.

havde gjort sine Midler i Penge og overført sin Formue til Norge, anførte hun, at dette ikke havde ladet sig gjøre, da hun, som en gift Person efter de tydske Love ikke havde kunnet faa Formuen stillet til sin Disposition, eftersom hun som gift var umyndig, og man derfor ikke vilde overlade hende Noget, hvilket hun ogsaa mente, at Manden, der var Jurist, godt havde forstaaet. Skjønt Løvenstjerne nu, da Konen havde indfundet sig paa Stedet, gjentagende blev opfordret, til at forfølge den mod hende udtagne Skilsmissestevning, var han dog ikke at formaa hertil, hvorimod han i Mindelighed forsøgte, at faa Konen til atter at forlade Christianssand, formodentlig fordi han godt indsaa, at han ingen Vei kunde komme ved at forfølge Sagen ad Rettens Vei¹⁾. Konen, der fandt sig brøsthølden ved den Maade, paa hvilken Løvenstjerne opførte sig mod hende, hvem han ikke vilde have noget med at skaffe, som han i ingen Henseende betragtede som sin Hustru eller forsørgede, indgav under 12 Januar 1728 Klage herover til Biskop Nyrop¹⁾, hvori hun anførte, at Løvenstjerne havde stevnet hende for Consistorialretten, og, da hun nu ifølge denne Stevning, skjönt den aldrig var bleven hende forkyndt, var kommen til Christianssand for at søge ham, anstillede han sig ganske fremmed for hende, „vilde hverken forsørge eller forsyne hende eller udi Ömgjængelse eller Værelse antage hende som sin Hustru“ uagtet alle Forestillinger og Opmuntringer, saavel fra hende selv som fra andre, men lod hende ganske ene og forladt. Da hun kort før Jul havde begjæret Værelse hos ham, gik han fra hende, men sent om Aftenen var han kommen tilbage og „tracterede hende meget vredefuldt og haardeligen“, tog hendes Klæder og kastede derefter først disse og siden hende selv med Vold og Magt ud af Huset paa Gaden, hvor hun den hele Nat maatte gaa i Kulde og Frost „til Vidunder og Spetakel for alle“, da hun intet Sted vidste at erholde Herberge. Biskoppen gav derfor 20 s. M. Stiftsprovst Spidberg og mag. Hanning Ordre til, at anstille den i N. L. 2—9—8 og 9 foreskrevne Mægling mellem Egtefællerne, og

¹⁾ Norske Cancelli-Indlæg for 1728.

disse indberettede under 14 Februar næstefter¹⁾, at de allerede tidligere flere Gange hemmelig havde advaret Løvenstjerne og tilholdt ham at leve med Konen i Kjærlighed og Samdrægtighed, men uden Frugt, og at de nu paany, i Henhold til Biskoppens Ordre, havde indkaldt begge Parter til at møde den 28 Januar, hvor Konen, der havde mødt personlig, havde paastaaet sig ganske uskyldig og ingen Grund at have givet Manden til hans Opførsel samt tilbuden sig at ville leve med ham i Kjærlighed. Løvenstjerne mødte derimod ikke, men sendte dog omsider ved sin Tjener et Brev, der indeholdt en hel Del, Sagen ganske uvedkommende Ting, men hvori han dog slutteligen erklærede af ville forfølge Sagen mod Konen ad retslig Vei. Commissionen havde da paany sendt ham Bud om at møde den 10 Februar næstefter, men heller ikke da havde han indfundet sig, og skjønt han ved sin Tjener paany havde sendt dem et Brev, hvori han lovede, at han senere skulde skrive dem nærmere til, havde de dog siden Intet hørt fra ham¹⁾.

Efterat saaledes ogsaa Biskoppens Forsøg paa at mægle i Sagen havde slaaet feil, henvendte Konen sig under 19 Marts s. A. med sin Klage til Kongen selv, der ogsaa den 17 April begjærede Stiftsdirectionens Erklæring i Sagen¹⁾. Denne afgaves først under 14 Mai og var i alle Henseender til Konens Fordel¹⁾. Ved kgl. Rescript af 7 Juni 1728 fik derfor ogsaa Stiftsdirectionen Ordre til at paalægge Løvenstjerne, enten uopholdelig at tage sin Hustru til sig eller udføre Sagen mod hende ved Consistoriet²⁾. Denne kgl. Ordre, der først indløb til Christianssand 25de s. M. under Biskop Nyrops Visitatsreise, blev den 29de næstefter af Stiftsbefalingsmanden Lillienpalm communiceret Løvenstjerne med Opfordring til at erklære, hvilket Alternativ han valgte³⁾. Noget Svar herpaa indløb dog ikke fra Løvenstjerne før en Uges Tid efter, da han under 5 Juli fra Arendal tilskrev Lillienpalm, efter at han allerede Dagen forud i al Hemmelighed havde forladt Byen, bortførende med sig en Datter

¹⁾ Norske Cancelli Indlæg for 1728.

²⁾ Norske Missiver for 1728.

³⁾ Christianssands Stiftsamtmands Copiebog for 1728.

af den gamle, nu for nogle Aar siden afskedigede Commandant i Christianssand, Oberst Peter de Ferry. Løvenstjerne besmykkede sin Undvigelse med, at han nærede Frygt for at blive holdt i Arrest, hvis han forblev i Christianssand, og erklærede derhos, at det fremdeles var hans Agt at udføre Sagen mod Konen ved Retten. Da nu ogsaa denne gjorde sig færdig til at reise — formodentlig for igjen at opsøge Manden, — kunde der fra Stiftsdirectionens Side ikke godt foretages videre ved Sagen. Herom underrettede Lillienpalm den følgende 15 Juli saavel den fremdeles fraværende Biskop som Kongen¹⁾. Det havde været Løvenstjernes Hensigt at indskibe sig med et hollandsk Fartøi, for med samme at gaa til Udlandet og derved undgaa alle videre Ubehageligheder, og det lykkedes ham ogsaa virkelig at finde et saadant i Nærheden af Arendal, ombord i hvilket han da ogsaa indskibede sig med Frøken de Ferry. Skjæbnen var ham imidlertid ikke gunstig. Skibet, som han var ombord i, var næppe løbet ud af Havnen, før det fik Storm og Modvind, og det maatte derfor paany søge ind til den norske Kyst, hvor det blev nødt til at gaa ind til Ny Hellesund, en Havn 2 Mile vest for Christianssand. Dette lykkedes det Løvenstjernes endnu i Nærheden af Christianssand værende Hustru at faa Rede paa, og ved Stiftsbefalingsmandens Hjælp fik hun Manden derefter paagreben og under militær Vagt transporteret til Christianssand, hvor han nu for Sikkerheds Skyld indsattes i Arrest¹⁾. Under 13 August berammede derefter Stiftsdirectionen et extraordinairt Consistorium til den 16 s. M., hvor Sagen endelig foretoges og hvor baade Løvenstjerne og hans Hustru afgav Møde. Da den Sidste imidlertid slet ikke ønskede at skilles fra Manden, der paa sin Side heller ikke kunde irettelægge Bevisligheder, der mod Konens Protest kunde begrunde en Skilsmisdom, var der for Retten ingen Anledning til, at erklære Egteskabet for ophævet¹⁾. Som det synes ved en Uforsigtighed fra Konens Side, der ikke nærmere angives, fik ogsaa Løvenstjerne Anledning til at slippe ud af Arresten og drog øieblikkelig igjen med Frøken de Ferry,

¹⁾ Christianssands Stiftamtmands Copiebog for 1728.

der sandsynligvis den hele Tid var forbleven ombord paa det hollandske Skib, med hvilket hun tidligere havde indskibet sig, ud af Landet, som det af hvad der senere oplyses fremgaar, først til England¹⁾, hvor han efter Adelsaarbogen skal have egtet Frk. de Ferry, hvilket imidlertid neppe er rigtigt, og derfra til Holland, hvor han endnu opholdt sig den 2 Sept. 1729. Under denne Dato henvendte han sig nemlig fra Amsterdam af til Stiftsdirectionen i Christianssand, for at erholde dennes Recommendation paa en Ansøgning til Kongen, hvis Indhold dog ei kjendes. Sandsynligvis har det vel været et Forsvar for sin Færd og muligens et Andragende om Tilladelse til atter at vende tilbage til Landet. At han skulde have næret nogen synderlig Tro paa, at han hos Stiftsdirectionen skulde faa nogen anbefaling, synes lidet rimeligt. Han opnaaede da selvfølgelig heller ikke, hvad han ønskede. Thi Stiftsdirectionen sendte under 31 Oct. s. A. Andragendet tilbage med følgende Skrivelse:²⁾ „Paa hans til os afladte Skrivelse fra Amsterdam under 2 Sept., som ikke førend den 27de i denne Maaned er os ihænde kommen, have vi herved til Gjen svar villet melde, at hvad angaar den Recommendation, han hos os anholder om paa hans udi samme Skrivelse indesluttede Memorial til Deres Kgl. Maj., da finde vi ingen Føie eller tør understaa at tegne nogen Recommendation paa saadan Memorial formedelst hans altfor bekjendte forøvede grove lastværdige og efter Loven meget strafværdige Forseelse, baade udi at forføre til Løstgighed og siden af Landet at bortføre en brav Mands Barn, saavel som i andre Tilfælde, hvorfor vi her indesluttet sende Memorialen tilbage og vente os iøvrigt forskaanede for videre Incommendation med hans Breve, saasom det ikke anstaar os med hannem at føre nogen Correspondance“. — Som man ser, stod Løvenstjerne, som rimeligt var, ikke synderlig vel.

¹⁾ I Christianssand synes man at have troet, at han var reist til Frankrige. I alle Fald heder der i et Brev derfra dateret 1. Oct. 1728: „Hr. Commerceraad Løvenstjerne skal, som siges være reist med Oberste de Ferrys Datter til Frankrige. Om saa er, ved Gud bedst. Beklageligt er det for den gode gamle Oberste og Fruen“.

²⁾ Christianssands Stiftamtmands Copiebog for 1729.

anskreven hos Stiftsdirectionens Medlemmer, af hvilke dog vistnok kun Biskop Nyrop kan have havt noget personligt Kjendskab til ham. Stiftsbefalingsmand Lillienpalm var nemlig allerede 4 Oct. 1728, kort efter Løvenstiernes Flugt, afgaaet ved Døden, og i hans Sted var under 8 November s. A. udnævnt Etatsraad Alexander Fredrik v. Møsting, der først kom til Christiania den 1 Marts 1729 og overtog sit Embede i Christianssand den 29 s. M.¹⁾ — Det er vel derfor neppe rimeligt, at han kan have havt noget personligt Kjendskab til Løvenstierne.

Efter at hans Forsøg paa at erholde Stiftsdirectionens Hjælp til atter at vende tilbage saaledes ganske var mislykket, synes Løvenstierne, i alle Fald foreløbig, at have slaaet sig til Ro i Holland. Han har dog neppe opgivet Haabet om atter at kunne faa sit Ønske opfyldt; i alle Fald indfandt han sig i Aaret 1733 i Ribe i Jylland²⁾, hvor han i Juni 1735 allerede havde opholdt sig i 2 Aar. Som det af en senere Supplication fremgaar, har han troet at kunne gjøre dette uden Fare i Henhold til en under 16 April 1732 udstedt Generalpardon, hvorved det tillodes bortrømte Soldater eller dem, der for at undgaa Udskrivning vare rømte ud af Riget, uden Straf at vende tilbage. Han nævnes dog ikke i Ribe før i Novbr. 1734, da han som Fuldmægtig for Consumtionsforpagteren indstevnede en Sag for Raadstueretten sammesteds. I Ribe forsøgte han nemlig ligesom tidligere i Christianssand, at komme frem som Procurator og møder fra det følgende Foraar hyppig i Retten. Den 30 Marts 1735 havde han saaledes en Sag for nogle Ryttere i Ribe, der syd for Byen havde opbragt en Del Kvæg, som de mente var smuglet ud over Kongeaaen. Men da dette ved Dommen ikke antoges at være Tilfældet, gik baade Rytterne og Kongens Kasse glip af den forventede Indtægt. Santidig mødte ogsaa Løvenstierne for andre og fungerede endog et Par Gange ifølge Stiftsbefalingsmandens Constitution som Sætteskriver ved Thinget.

Det er vel sandsynligt, at Løvenstierne ogsaa for sin øvrige

¹⁾ Christianssands Stiftamtmands Copiebog for 1729.

²⁾ Kinch l. c. S. 26.

Levetid kunde have levet i Ro i Ribe, hvis han ikke selv havde været saa uforsigtig at bringe sit tidligere Forhold paa Bane. Han indgav nemlig under 19 Aug. 1734 en Ansøgning til Stiftsbefalingsmanden Gabell, hvori han androg om at erholde fast Ansættelse som Procurator i Ribe. I denne Ansøgning paa-beraabte han sig ikke blot hvad der kunde have Betydning med Hensyn til den af ham attraade Ansættelse, men gav tillige en — vistnok noget ensidig, men i det Væsentlige dog ganske rigtig — Fremstilling af, hvad der tidligere var passeret mellem ham og hans Hustru. Han paastod at Konen havde forladt ham efter $\frac{1}{2}$ Aars Egteskab og været fra ham i 7 Aar. Senere vare de igjen blevne forsonede og Konen var derpaa atter reist tilbage til Mecklenburg, for at opfylde den Contract eller Egtepagt, de da havde sluttet med hinanden. Men istedetfor efter denne atter at komme tilbage til ham, var hun atter bleven borte i 7 Aar og først, da han lod hende stevne til Opnaaelse af Skilsmisse, havde hun indfunden sig. Imidlertid var en anden „reellement“ bleven hans Hustru og for at undgaa Vidtløftigheder, var han med hende reist til England, hvor de vare blevne viede. Han mente, at alle retsindige Casuister baade af Jurister og Theologer vilde undskyldte ham, især da Konen næste Aar lagde sig i aabenlyst Skjørlevnet med en „Filou“ i Christianssand, der gav sig ud for en svensk Baron Ulfsparre. Konen havde derpaa fra sin Side anlagt Sag mod ham til Skilsmisse, men paa Grund af mødende Vanskeligheder blev den ikke ført til Ende. Da hun derefter reiste bort med sin „Amant“, var denne rømt med hendes Kuffert. Ved Hjælp af nogle Soldater havde hun dog indhentet ham i Homburgsund, hvor de vare blevne liggende i 8 Dage, indtil Skjelmen igjen var reist sin Vei med alt, hvad hun eiede, og var seilet til Lybeck. Konen var dragen efter ham og i forrige Aar død i Hamburg. Grunden til at Løvenstjerne saa omstændelig indlod sig paa sin tidligere Historie, var den, at han frygtede for, at Gabell fra andre Kanter skulde faa Underretning derom, og sandsynligvis forudsaa, at en væsentlig Del af Skylden i dette Tilfælde ogsaa vilde blive lagt paa ham. Hans eneste Forseelse, mente han, bestod i, at han var

reist ud af Landet uden Tilladelse, hvorved dog var at bemærke, at han intet Embede havde havt og at han dels havde afviklet, dels til vittige og ærlige Mænd overdraget de ham betroede Commissionssager. Desuden var der under 16 April 1732 udstedt Generalpardon for alle Flygtninge. Mærkelig nok synes Løvenstjerne ikke at have været opmærksom paa, at han heri angav sig selv for Bigami. Heller ikke Stiftsbefalingsmanden synes tilfulde at have indset Betydningen af Løvenstjernes Beretning, men han fik dog ikke alene Betænkeligheder mod at constituere Løvenstjerne til Procurator, men tillige Tvivl om, hvorvidt denne gik ind under den udstedte Generalpardon og derfor kunde undgaa at tiltales for uden for Riget at have ladet sig vie med Frøken de Ferry „førend den første [Hustru] enten bevisligen var død eller og at han ved Dom var skilt fra hende“, medmindre dette skulde kunne ske, tillægger han, af den Grund „at han ikke ved nogen Dom var fældet eller af Landet udvist, og at han sig uden for Deres Kgl. Maj.s Riger og Lande til hans nuhavende Hustru haver ladet egtevie“. Under 2 Oct. 1734 indberettede han derfor Sagen til Cancelliet¹⁾, der ved Rescript af 25 Februar 1735, i Henhold til kgl. Resolution af 18 s. M. meddelte, at han havde at forholde sig efter Loven, saasom det paaberaabte Patent „ei i denne casu kan have Sted“¹⁾. Gabell henvendte sig derpaa under 8 Marts s. A. paany til Cancelliet med Begjæring om, at Løvenstjernes originale Supplication, der var det eneste Bevis, der havdes mod ham, men som ved hans forrige Skrivelse var indsendt til Samme, maatte blive ham tilbagesendt, og under 15 April fik han ikke alene Suppliken tilbage tilligemed et kgl. udfærdiget Beneficium paupertatis, men tillige Ordre til at constituere en Actor til uden Betaling at udføre Sagen mod Løvenstjerne²⁾. Proeurator Nils Foersom i Ribe fik i Henhold hertil under 22 s. M. Ordre til at paatage sig Sagen, og denne udtog derefter strax Stevning mod Løvenstjerne til den 5 Mai næstefter, hvor da begge mødte

¹⁾ Concepter og Indlæg til jyske Missiver for 1735 i det danske Rigsarchiv.

²⁾ Jyske Tegnelser, XXVI. 641.

og Løvenstjerne forlangte 3 Ugers Udsættelse, for at føre nogle Vidner, ved hvis Afhørelse Frøken Antonette Augusta de Ferry, der var reist fra ham og nu opholdt sig paa Rømø, maatte være tilstede. Løvenstjerne, der nu forstod, at det var Alvor, og som let indsaa, at det Sidste kunde blive værre end det Første, erklærede da ogsaa strax ved Sagens nye Foretagelse den 7 Juni i sit Indlæg, at det var urigtigt, naar han i sin Supplication havde opgivet, at han i England var bleven viet med Frøken de Ferry, hvortil han var bleven forledet ved hendes Bønner om at skaane hendes Rygte. Til Bestyrkelse heraf fremlagde han Frøkenens egen Erklæring samt nogle Vidnesbyrd om, at han 14 Dage før han anede denne Tiltale ved sin Hjemkomst havde fundet sine fleste Sager indpakkede. Og da han herover fordrede Forklaring, havde Frøken de Ferry i Vidnernes Overvær erklæret, at hun havde Lov til at reise sin Vei, da de ikke vare viede. Senere fremlagdes ogsaa Erklæring fra den danske Præst i London, at hverken han selv havde viet Løvenstjerne ei heller hørt noget om, at denne skulde have indgaaet noget Egteskab i England. Det fremgaar ogsaa af Voteringen i Høiesteret, at Frøken de Ferry under Ed havde benægtet, at de vare viede, men enkelte af de Voterende gjøre dog opmærksom paa, at den dog derfor godt kan have fundet Sted, f. Ex. under et antaget Navn. Det maa dog utvivlsomt i denne Henseende have forholdet sig saaledes, som Løvenstjerne slutteligen paastod, noget der dog ikke er af nogen væsentlig Betydning med Hensyn til det Spørgsmaal, som vi senere komme til, nemlig den nulevende Slægt Løvenstjernes legitime Nedstammen fra Commerceraaden. Thi det er vel i ethvert Fald klart, at et saadant Egteskab maatte være ugyldigt og de i samme muligens fødte Børn uægte. Ved Bythingsdom af 5 Juli 1735 blev Løvenstjerne ogsaa for sit forargelige Forhold og som Rønningsmand dømt til inden et Døgn at forlade Kongens Riger og Lande samt til i Procesomkostninger at betale 4 Rdl. og til Kongens Kasse, forsaavidt hans Bo tilstrakte, 50 Rdl.

Denne Dom fik Foersom under 9 Juli Ordre til at paaanke til Raadstureten, hvor Sagen foretoges den 26 s. M. og senere.

Under Sagen fremlagde Løvenstjerne forskellige nye Oplysninger, saaledes at hans Hustru, som han tidligere havde antaget for at være død, endnu var i Live og bosat paa Godset Halbertorff i Mecklenburg, hvor hun den 8 Januar s. A. var bleven gift med „Kammerherre“, Capitaine v. Schack. Vielsen havde fundet Sted i Löge i Mecklenburg og var bleven forrettet af Præsten der David Sprengel, som i Begyndelsen havde haft sine Betænkeligheder, men ved et høifyrsteligt Consistorialmandat faaet Ordre dertil. Ligeledes fremlagde han et Par Vidnesbyrd fra Christianssand, der bekræftede hans Beretning om Konens Forhold til Ulfsparre.

Under Sagen blev Løvenstjerne angrebet af en Rørelse, af hvilken han laa syg i Landsbyen Skjærbek, 3 Mile syd for Ribe, den 30 Sept. Den følgende 27 Oct. var han dog igjen paa Benene og mødte da i Retten, ved hvis Dom, der afsagdes 3 Januar 1736, han vel frifandtes for Tiltalen for Bigami, men for sit vedvarende, aabenbart løsagtige og forargerlige Levnet blev han, i Henhold til D. L. 6—13—24, dømt til Landsforvisning og 4 Rdl. i Salar til Actor¹⁾.

Ogsaa denne Dom indbragtes, ifølge kgl. Resol. af 9 Marts 1736²⁾, af det Offentlige for Høiesteret, hvor Sagen behandlede den 9 Juli næstefter. Domsprotokollen eksisterer ikke længer, men af Voteringsprotokollen synes det at fremgaa, at Raadsturettens Dom blev stadfæstet og Løvenstjerne funden skyldig i den mod ham reiste Tiltale, uagtet han i Stevningen var tiltalt for Polygami, hvilket imidlertid ikke var bevist, og „anden Action har der ikke været mod ham“. I Retten var der dog stor Dissents om Dommen, idet en Del (Eggers, Thestrup, Mylius og Fjeldsted) vel frifandt Løvenstjerne for Actionen for Polygami, men for hans forargerlige Levnet med Frøken de Ferry vilde have ham efter D. L. 6—13—24 straffet paa yderste Formue, en anden Del (Stub, Boson, Fogh og Bartholin) ligeledes efter samme Lovsted som Raadsturetsdommen til Landsforvisning. Minori-

¹⁾ Kinch, S. 29—34. I Reskriptet af 9 Marts 1736 hedder det forøvrigt, at Raadsturettens Dom var afsagt 12 Januar.

²⁾ Jydske Tegnelser, XXVII 434.

teten, der bestod af Assessorerne Falsen, Schouboe, Rasmusen, Sechmann, Støcken, Braem og Rewentlau, mente derimod, at Actionen kun gik ud paa Polygami, og, da dette ikke var bevist, kunde Retten ikke gaa uden for Stevningen og dømme Løvenstjerne for hans forargerlige Levnet. Dog vilde de forbeholde Øvrighedens Tiltale mod ham for hans forargerlige Levnet „med Kvindemensket Ferri“¹⁾).

Om Løvenstjerne, efter denne Høiesteretsdoms Udfald, strax har forladt Danmark, er vel noget tvivlsomt. Hans Stilling maa vel i ethvert Fald have været saa usikker, at han uden videre inden kort Tid har foretrukket at forlade Landet. Sandsynligvis reiste han tilbage til Amsterdam, hvor han skal være død i smaa Kaar som Skriver paa et Handelscontoir²⁾. Om hans senere Liv i Holland vides dog Intet. Hvor det blev af Frøken de Ferry, vides ikke heller. Hun har vist fulgt Løvenstjerne til Amsterdam, hvor hun maaske allerede da har havt en Søster gift. Søsteren Anna de Ferry³⁾ var nemlig gift med Jan Kreutz, en Søn af Peter den Stores bekjendte Admiral Cornelius Kreutz[23], der først var Commandeur i den hollandske Flaade, men senere nedsatte sig som Kjøbmand i St. Petersburg. I ethvert Fald maa Antonette Augusta de Ferry være afgaaet ved Døden før 1746, uden at efterlade sig Børn. Thi hverken hun eller Børn af hende nævnes paa Skiftet efter Moderen i Christianssand. Den Johan Adolph Gravenhorst, der er den nulevende Slægt Løvenstjernes bevislige Stamfader, kan derfor ikke være nogen Søn af Commerceraaden udenfor Egteskab med Frøken de Ferry, og den Formodning, som Overlærer Kinch i saa Henseende har opkastet, holder derfor ikke stik.

Om Løvenstjernes Hustru, Anna Sophia von Hünemörder, vides forøvrigt Intet videre, end hvad der allerede ovenfor er

¹⁾ Høiesterets Voteringsprotokol for 1736 Ltr. A. i det danske Rigsarchiv, 541.

²⁾ Amtmand Holms Saml., Mscr. No. 214 4to paa Chra. Univ.bibl.

³⁾ Om Familien de Ferry se dette Tidsskrift, III. 160 Noten, hvor Datteren Anna Augusta de F. dog ikke nævnes. Oberst de Ferry døde i Christianssand 4 Januar 1730. Han førte i Vaabnet en Sparre, hvorover 2 Stjerner og nedenunder et Vildsvinehoved. Paa Hjelman 3 Strudsefjer.

anført. Det har specielt ikke været muligt at finde noget om hendes Ophold i Christianssand efter Mandens Flugt eller om hendes senere Forhold der efter denne Tid. At hun, som af Løvenstjerne forklaret, paa sin Side skulde have anlagt nogen Proces, for om muligt at erholde Skilsmisse fra Manden, synes neppe rimeligt, og herom har det heller ikke været muligt at erholde nogen Oplysning. Rigtignok mangler Christianssands Consistorialrets Forhandlingsprotokol for Aarene 1725—33, men heller ikke i Biskoppens eller Stiftsdirectionens øvrige Archiv findes mindste Antydning til en saadan Proces. Sandsynligvis har Løvenstjerne kun sigtet til den Sag, som han selv havde begyndt, og som han, rigtignok høist nødtvungen, atter maatte forny, idet han har betragtet den sidste Act i denne Proces, som en ny fra Konens Side nærmest foranlediget Proces. I ethvert Fald blev deres Egteskab heller ikke ved denne nye Proces ophævet, saa at Løvenstjerne senere gyldigen skulde kunne indgaa nyt Egteskab, hvilket det dog heller ikke kan formodes, at han har gjort. Efter i 1735 at være bleven gift med Capitaine Schack, hvilket Egteskab selvfølgelig heller ikke kan ansees for gyldigt, levede Konen kun faa Aar, da hun skal være død i Mecklenburg 19 Juli 1737¹⁾.

Det vil formentlig allerede ved de ovenfor meddelte Oplysninger om Commerceraad Løvenstjerne og hans Hustru være klart, at den Johan Adolph (Løvenstjerne), der reiste til Vestindien, hvor han antog Familienavnet Gravenhorst, ikke kan have været deres ægte Søn. Som det med Bestemthed fremgaar af alle herhen hørende Documenter, var Løvenstjernes Egteskab børnløst, hvilket til Overflod ogsaa udtrykkeligt siges i den mellem Egtefolkene i 1721 oprettede Egtepagt. At de senere skulde have havt Børn sammen, er ikke muligt, da de ikke senere nogensinde levede sammen. Da Løvenstjerne heller ikke med Frøken de Ferry kan have havt Børn, eftersom disse ikke nævnes paa Skiftet efter Mormoderen, maa der gives en anden Løsning af Spørgsmaalet.

¹⁾ Gauhens Adelslex., I. S. 482.

Som det allerede tidligere er oplyst, begav Løvenstjerne sig i August 1721 til Arendal, hvor han havde Forretninger, der bandt ham til Stedet i nogen Tid. Her har han utvivlsomt stiftet det første Bekjendtskab med *Anna Catharina Gravenhorst*, der netop ogsaa paa denne Tid var ankommen til Stedet. Hun nedkom nemlig her med et uægte Barn, der blev døbt i Arendals Kirke 31 October 1721 med Navnet Hanna, men kort efter døde og blev begravet sammesteds 18 Februar 1722, 3½ Maa-
ned gl.¹⁾. — Ved Barnets Daab heder det i Kirkebogen: „Moderen til Barnet et fremmed Kvindfolk, navnlig Anne Catharina Gravenhorst, født i Kjøbenhavn, foregav at være trolovet med Kokken hos den engelske Ambassadeur, nemlig Hans Hansen, med hvilken hun skal efter hendes Beretning været fæst ved Juletider forleden Aar, hvorpaa hun dog ingen Bevislighed medbragte; samme hendes saakaldede Fæstemand skal være bleven borte med et Skib, som førte bette engelske Ambassadeurs Gods, men da hun fik det der at vide, er hun fra England kommen hid til Arendal med en engelsk Skipper ved Navn Mor. Hendes Logemente er hos Ole Knudsen i Bendixkleven“¹⁾. Under 14 Novbr. s. A. anmeldte derpaa Sognepræsten Sagen for Fogden i Nedenæs, Christian Olsson Flor, der ved Stevning af 5 Februar 1722 under 21 Juli s. A. erhvervede en Døm over hende for Leiermaalsbøder, uden at hun dog afgav Møde under Sagen. Den 10 Novbr. 1722 lod han derefter optage et Thingsvidne, hvorved det oplystes, at hun var aldeles uformuende og allerede før rum Tid siden havde forladt Stedet, uden at det kunde oplyses, hvor hun var dragen hen²⁾. Sandsynligvis var hun vel allerede paa denne Tid reist til Christianssand, hvor hun var kommen i Tjeneste hos Løvenstjerne, da hun i 1724 atter nedkom med et uægte Barn, der 19 Januar s. A. blev døbt i Christianssands Domkirke. Ifølge Stiftsprovst

¹⁾ Arendals Kirkebog.

²⁾ Nedenæs Thingprotokol for 1720—1724 (Retspr. No. 2440), fol. 218, 248 og 297, cfr. Bilag No. 30 ved Nedenæs Fogderies Sagefaldsregnskab for 1722. Christian Olsson Flor blev 15 Juni 1722 udnævnt til Foged i Nedenæs, men havde tidligere været constitueret i Embedet. Han suspenderedes i 1726.

Spidbergs Attest af Kirkebogen¹⁾ (der nu ikke længer eksisterer, da den brændte med Kirken i 1732), var som Barnefader til dette Barn bleven udlagt „Johan Adolph, en reisende Person“ og i Regnskabet over Sigt og Sagefald i Christianssands By for dette Aar, opføres ogsaa til Indtægt 18 Rdl. i Leiermaalsbøder for „Johan Adolph, en fremmed reisende Person“ og Anna Catharina Gravenhorst, nemlig for ham 12 Rdl. og for hende Halvparten heraf eller 6 Rdl. — Bøderne vare dog ikke blevne betalte, hvorfor de ogsaa i Regnskabet atter ere førte til Udgift saaledes: „Den fremmede reisende Person Johan Adolph, som af Anna Catharina Gravenhorst²⁾ for Barnefader er udlagt, haver efter Indstevning for Retten det ei villet tilstaa eller sig fralægge, som saavidt kundbar er nobiliteret af Løvenstjerne, som derfor mindst tænker at ville betale Bøderne, medmindre de i hans Afregning kunde indeholdes og decurteres“. Ved denne Post i Regnskabet bemærkede Revisionen under 22 Sept. 1725, at man vistnok af Byfogdens Forklaring maatte slutte sig til, at den i Regnskabet nævnte Person maatte være i kgl. Tjeneste, men at man dog ikke kunde gjætte sig til, hvilken Charge han betjente, hvorfor man maatte bede om nærmere Forklaring om, hvilket Embede han betjente, og med behørig Attest bevise, at han paa vedkommende Sted havde angivet Leiermaalsbøderne, saa at de kunde blive decorteret i Gagen, saafremt han ikke selv skulde blive ansvarlig for disse Bøder. I denne Anledning oplyste Byfogden under 3 Decbr. 1725, at Løvenstjerne ingen anden Charge betjente „uden Titul af Commerceraad og Agent og at han forhen nogen Tid, medens Hr. Stiftsbefalingsmand Lillienpalm in A^o 1722 begav sig herfra til Kjøbenhavn, var autoriseret i hans Sted etc.“, men om han derfor nød nogen Gage eller havde noget

¹⁾ Christianssands Sigt- og Sagefaldsregnskaber for 1724.

²⁾ Af dette Navn forekommer en Lars Cortssøn Gravenhorst som Raadstjuener i Skien, hvor han døde 1739 (begr. 8 Mai s. A.) 56 Aar gl. Han blev 22 Februar 1729 i Skien gift med Anna Maria Nilsdatter, med hvem han kun havde 2 Døtre, nemlig: 1) Anne Elisabeth G., døbt i Skien 21 Sept. 1729 og 2) Johanne Marie G., døbt i Skien 26 Oct. 1732. Konen maa dog have været gift tidligere, da hun havde en Søn ved Navn Hans Davidsson.

tilgode, hvori Bøderne kunde afkortes, kjendte han ikke noget til. Han var, tillagde Byfogden, „i Mindelighed skriftlig bleven anmodet og med flere Leiermaal begaaet, søgt ved Retten, men ei ringeste Svar erholdt eller ladet fremkomme til Befrielse, hvorfor han og er tilfunden Bøderne at være ansvarlig, hvilke langt mindre hos hannem været at erholde, i Henseende han lidet eller intet uden de Klæder, bæres paa Kroppen, er eiende. Ved derfor snart ikke hvad med hannem skal anfaanges“. Da det ogsaa var Revisionen vel bekjendt, at Løvenstjerne var fattig og ei formaaede at betale noget i Leiermaalsbøder, indstillede den til Rentekammeret at frafalde denne Post. Herpaa vilde dette dog ikke indlade sig, men deciderede under 14 Aug. 1726: „at den constituerede Byfoged beordres til at indtale de beregnede Leiermaalsbøder eller i Mangel forholde sig med hannem efter Loven“¹⁾. Som en Følge heraf blev Sagen indbragt for Christianssands Bything, hvor der under 7 Mai 1727 endelig afsagdes følgende Dom²⁾: „Formedelst Anna Catharina Gravenhorst, der udi Aaret 1724 skal have fød et uægte Barn og ved ustanden Kirkedisciplin udlagt dertil Hr. Commerceraad Johan Adolph Løvenstjerne for hendes Barnefader og som forrige Byfoged Christen Rosted samme udi sit allerunderdanigste 1724 Aars Regnskab haver anmeldet, haver det høikongelige Rentekammer-Collegium decideret afvigte 14 August 1726, at jeg som den Tid constitueret Byfoged hos Hr. Commerceraad Løvenstjerne skulde inddrive de hannem for begangne Leiermaal idømte 12 Rigsdaler Bøder eller i Mangel af Betalingen med hannem at forholdes efter Loven, hvilken høie Decision Commereraaden og skriftlig blev gjort bekjendt, men som han svarede ikke at være Barnefader og aldrig heller derfor været stevnet, blev sligt igjen Cammercollegiet tilmeldt, som derpaa da naadigst svarer den 7 Decbr. 1726, at ifald han Bøderne ikke skulle ville betale, eller ved Retten fralægge sig Gjerningen ved sin Benægtelsesed, skulle da med hannem ligesom med andre forholdes. Hvilken

¹⁾ Christianssands Sigt- og Sagefalds-Regnskab for 1724.

²⁾ Christianssands Bythingsprotokol 1726—29 (Retspr. No. 2133) f. 29, 36 f. og 58 f.

Resolution Hr. Commerceraaden og blev gjort bekendt. Haver Hr. Commerceraad Løvenstjerne, der samme Anna Catharina Gravenhorsts Beskyldning ikke villet tilstaa eller vedtage, indstevnet hende ved Hoved- og Continuationsstevning [af 10 Jan. og 11 Febr. s. A.] her til Christianssands Bything [19 Febr. 1727] ei alene hans Benægtelsesed imod hendes Beskyldning at anhøre, men endog at lide Dom efter Lovens 6 B. 13 C. 27 Art. Herimod Contrapartinden, Anna Catharina Gravenhorst, indgivende hendes skriftlige Forklaring [af 26 Febr. 1727] udi Sagen og erbudet hendes Bekræftelsesed, ingen anden at være Barnefader til hendes udi Aaret 1724 fødte Drengbarn end Hr. Commerceraad Løvenstjerne og protesterer iøvrigt mod hans Benægtelsesed med mere skriftlig og mundtlig protokolleret Acten udviser. Og som Hr. Commerceraad ikke efter hans Stevningers Formeld, da det kom til Enden, vilde gjøre nogen corporlig Ed, men alene lod fremsende en skriftlig Ed paa slet Papir med hans Navn under [af 19 Februar], men Retten ikke fandt samme conform med Loven, blev Commerceraaden ved en Interlocutorie [af 26 Febr.] forelagt, selv personligen for Retten at møde, sin corporlig Ed at aflægge, saaledes som Retten efter Sagens Beskaffenhed kunde finde for lovlig og billig at paalægge. Mens som han til Tægtetiden den 5 Marts, istedetfor at honorere og respectere Retten og dens Kjendelse, derimod ved sin Tjener lader indgive et Indlæg, som synes ligere til en Prostitution eller Protestationsskrift [af 5 Marts] imod Retten, hvorudi han med mange empfindtlige Expressioner Retten graverer og vil til Rette sætte, maatte da Retten atter ved sin Interlocutorie opsætte Sagen udi 2 Maaneder, for at indhente Cammercollegii Ordre, hvorledes dermed videre skulde forholdes, efterdi de havde anbefalet Bøderne at skulle inddrives. Endelig følger Cammercollegii Resolution af 29 Marts [1727], at saafremt Løvenstjerne ikke Eden corporlig vilde aflægge, skulde der forholdes efter Loven. Haver han da derefter den 30 Aprilis her for Bythingsretten vel præsenteret sin Person til Eds Aflæg, mens han dog ikke vilde gjøre Eden saaledes, som Retten kunde antage for tilstrækkelig, nemlig at han ikke er Barnefader til det i 1724

fødte Barn og ikke heller før eller i den Tid [i, før eller efter 13 April 1723], Barnet er avlet, med hende haver havt nogen legemlig Omgjængelse, saa haver Retten ikke heller imod sin egen Interlocutorie enten anderledes eller, som han den vilde gjøre, kunnet modtage, hvorfor Contrapartinden for Løvenstierne: Paatale aldeles frikjendes og Løvenstierne uden videre Proces at betale sine Leiermaalsbøder¹⁾. Med denne Dom var Løvenstierne som ventelig ikke fornøiet, hvorfor han ogsaa under 12 Mai s. A. paaankede den til Christianssands Raadsturet, hvor Sagen incammineredes den 19 s. M. Han tilbød sig nu at aflægge sin Benægtelsesed „i alle Maader efter den af Byfogden hannem dicterede Formular undtagen det Ord før“, som han mente laa udenfor Stevningen og Sagen. Anna Catharina Gravenhorst, der ogsaa selv var tilstede personlig, mødte ved Procurator Thøger Kierulf, der protesterede mod, at Eden aflægdes i andre Ternimis end af Byfogden forelagt og navnlig mod, at Ordene „før, i og efter“ udelodes. Ved Rettens Eragtning af s. D. forelagdes derefter Løvenstierne Eden i saadan Form, at han erklærede med god Samvittighed at kunne aflægge den. Indstevnte selv fastholdt fremdeles, at Løvenstierne var Fader til „hendes udi Januar 1724 avlede Søn Johan Adolph“, men hun protesterede nu mod, at han fik Lov til at aflægge nogen Ed, da hun agtede at appellere Sagen til Overhofretten. Retten fandt imidlertid ved sin Dom under 26 Mai næstefter, at Løvenstierne ikke kunde hindres fra at befri sig for den fremførte Sigtelse ved, i Henhold til N. L. 6—13—5, at aflægge sin Benægtelsesed, men da Indstevnte havde hindret ham fra efter Tilbud at aflægge Eden, skjøndt han dertil havde erklæret sig villig, saa frafaldtes Bythingsdommen og Løvenstierne frikjendtes for Sigtelsen og de ilagte Leiermaalsbøder¹⁾.

Saaledes endte da Sagen. Thi, at Raadsturettens Dom senere har været indbragt for Overhofretten, har jeg ikke kunnet finde, og Anna Catharina Gravenhorst har derfor neppe gjort

¹⁾ Christianssands Bythingsprotokol 1726—29 (Retssp. No. 2133) f. 58 f.

¹⁾ Christianssands Raadstueprotokol 1725—36 (Retsspr. No. 2168) f. 85 ff.

nogen Alvor af sin Erklæring om at ville paaanke Dommen. Man kunde endog fristes til at tro, at det fra hendes Side alene har været et Fif, for at fri Løvenstjerne fra at blive nødt til at aflægge en Ed, som han aabenbarlig ikke har været meget lysten paa at aflægge. For hende havde vistnok ogsaa hele Sagen overordentlig liden Interesse, medens det for Løvenstjerne selvfølgelig maatte være af stor Betydning at slippe for enten at erkjende sig skyldig eller aflægge en falsk Ed. Thi, at Løvenstjerne i Virkeligheden har været Fader til Barnet, kan der vistnok neppe være synderlig Tvivl om. Juridisk seet, staar han imidlertid ikke som Barnets Fader, og enhver Mulighed for, at Løvenstjernes Paastand dog, trods alt, kan medføre Sandhed, er ikke ganske udelukket. Thi Anna Catharina Gravenhorst er vistnok selv en altfor tvivlsom Person i den Retning, hvorom det her spørges, til at man ganske ubetinget tør anse Sagen paa det Rene.

Derimod kan der naturligvis ingen Tvivl være om, at det er det her foran nævnte i Januar 1724 af Anna Catharina Gravenhorst fødte Drengbarn Johan Adolph, der først kaldte sig Løvenstjerne og senere optog Moderens Familienavn Gravenhorst. Ikke alene bærer dette Barn samme Fornavne og er født til den Tid og det Sted, som den angivelige Søn af Commerceraad Løvenstjerne, men denne er endog udtrykkelig udlagt som Fader til Barnet og Moderens Familienavn forklare derhos tilstrækkeligt, hvorfor Sønnen i 1743 netop valgte at optage Navnet Gravenhorst som Familienavn. At nemlig denne i sin Barndom og Ungdom har benyttet Navnet Løvenstjerne som Familienavn og først i den modnere Alder har fundet sig opfordret til at optage Moderens Navn, fremgaar tilstrækkelig af en under 17 Mai 1758 af Kjøbmand I. Petersen i Helsingør afgiven Erklæring af følgende Indhold: „At udi Aaret 1736 mig fra min Broder Hr. Obristlieutenant og kgl. Casserer i Norge Christian Petersen blev mig tilsendt og recommenderet en ung Person af omtrent 12 Aar ved Navn Johan Adolph Løvenstjerne, at være udi min Tjeneste, hvilken Person og af mig er antagen og hos mig udi 7 Aars Tid haver continueret og i den Tid til min Nøje

obagtet det hannem anbefalede. Men som han for at søge sin Fortun paa andre Steder havde begjært sin Dimission, som jeg hannem ei heller kundet nægte, er hannem hans Pas og Afsked under hans rette Navn Johan Adolph Løvenstjerne meddelt, og som han siden udi fremmede Lande haver seet sig om, tilsidst ankommet til Eilandet St. Thomas i Vestindien, hvor han sig haver etableret, nedsat og udi Egteskab begivet og nyligen eller afvigte Aar udi hans Forretninger gjort en Reise her til Kjøbenhavn, hvor jeg og har havt den Fornøielse af hans Besøgelse under det Navn af Johan Adolph Gravenhorst, da jeg erfarede, at bet^e Monsr. Gravenhorst, som er en Indvaaner af St. Thomas, er den selvsamme Johan Adolph Løvenstjerne, som udi min Tjeneste haver været staaende, hvilket foranførte jeg herved paa Forlangende under Haand og Segl stadfæster og bekræfter“. Grunden til at han i Udlandet skiftede Navn, oplyses intet Steds, men at han dertil har havt fuld Føie, er, efter det foran oplyste, sikkert nok. At han neulig ingen juridisk Ret havde til Navnet Løvenstjerne er klart, da han ingen ægte Søn var af Commerce-raaden, og at hans Efterkommere følgelig heller ikke kan have havt nogetsomhelst retmæssigt Krav paa at henhøre til den danske Adel, er ligesaa sikkert. Det eneste, der i dette Spørgsmaal nu turde være noget tvivlsomt, er vel, om han ogsaa i Virkeligheden tør antages for at have været Løvenstjernes *uægte* Søn. Men i ethvert Fald er det sikkert, at den *adelige* Slægt Løvenstjerne uddøde med Stamfaderen sely.

Anmærkninger.

[1.] Raadmand og Handelsmand *Thomas Jenssøn Holter* døde i Christiania 1716 (begr. 23 Oct. s. A. „paa syndre Side med alle Klokker og den store forud.“) Skiftet efter ham holdtes i Christiania fra 4 Dec. 1716 til 19 Decbr. 1727. Gjælden oversteg Formuen med c. 500 Rdl., saaledes at de uprioriterede Creditorer Intet fik. Raadmand Holter var gift med Margrethe Sivertsdatter Munch (en Datter af Sognepræst til Lesje Hr. Sigvard Engebretssøn, cfr. foran S. 72, Noten), der døde i Christiania 1715, Aaret før Manden (begr. 20 Juli s. A. „paa syndre Side“ med „alle Klokker, den store forud.“) De havde følgende Børn: 1) Jens H. 2) Dorthe H., der døde før Faderen; 3) Syvert H., død i Christiania 1731 (begr. 12 Jan. s. A.) ugift. Ved Testamente af 2 Januar 1731, kgl. confirm. 26 Jan. s. A., indsatte han Svogeren Michael Gamborg til sin Arving. 4) Thomas H. 5) Margrethe H. 6) Karen H.; gift med Foged i Øvre Romerike Michael Gamborg, og 7) Hans H., født i Christiania 1700 (døbt 2 Juni s. A.). Raadmand Holter var en Søn af Sr. Jens Thomassøn Holter, der foruden denne Søn endnu havde 2 andre Sønner, nemlig: 1) Oluf Jenssøn Holter, (begr. i Christiania 24 Sept. 1709), der ligesom Broderen var Kjøbmand og Trælasthanler i Christiania og gift 2 Gange: 1) i Christiania 22 Aug. 1694 („viet i Huset“) Kirsten Arents datter; begravet der paa Byens Kirkegaard „med alle Klokker og den store forud“ 15 Aug. 1695., og 2) i Christiania (ligeledes „viet i Huset“) 23 Juni 1696 med Maria Bendeche, og 2) Hr. Peder Jenssøn Holter, der var Sognepræst til Strøm (eller Odalens) Præstegjeld, hvor han døde paa Gaarden Melstrøm 27 Marts 1733. Han var gift med Martha Andersdatter Heide (Datter af Sognepræst til Strøm, Provst Anders Heide og Margrethe Clementsdatter). Hun døde i Oslo 1738 og havde i sit Egteskab 2 Sønner: Jens H., der efterlod en Søn og 5 Døtre, og Anders H., der døde som Capellan hos Faderen i 1731. Han var gift med Anna Mortensdatter Leuch, med hvem han havde Sønnen Zahlkasserer og Generalkrigskommissair Peter Holter (conf. N. Nicolaysen, Norske Stiftelser, III 937) og 2 Døtre, af hvilke den ældste Marthe H. (begr. i Christiania 18 Juni 1754, 32 Aar gl.) 14 Febr. 1752 i Christiania egtede Mogens Mogenssøn og den yngste Karen Holter blev 1) gift 26 Januar 1746 med Justitsraad Poullachmann Vogt og 2) 10 Sept. 1764 med Generallieut. Carl v. Wilster (cfr. L. J. Vogt, Familien Vogt i gamle Dage, S. 90 ff. og S. 152). Moderen Anna Leuch egtede 2den Gang 16 Jan. 1742. Oberst Carl Adolf v. Helm (cfr. A. Collett, En gammel Christianiaslægt, S. 39)..

[2.] *Antoni Boyesson Schøyendahl*, hvilket sidste Navn han havde taget efter sin Eiendom Østre Skøien i Akers Præstegjeld (som han derfor ogsaa skriver „Schøyendal“), var født i Aaret 1678 formentlig paa Skøien, som Faderen omtrent paa denne Tid maa have erhvervet fra Kronen, og døbt i Akershus Slotskirke 18 Decbr. s. A. Han var en Søn af Justitsraad og Generalveimester søndenfelds Anders (eller Andreas) Boyesson til Skøien og Maria Ottersdatter. Sønnen blev 4 Juni 1708 efter 6 Aars Sollicitation Stiftsskriver i Akershus Stift, hvilket Embede han forestod, indtil Kirkerne i Aaret 1724 bleve afhændede til Private. Den 22 Juli 1719 blev han (mod at eftergive 2000 Rdl., som hans Hustrues 1ste Mand Kammerraad og Præsident i Christiania Johan Drøge havde erlagt for at erholde Exspectance paa Stiftamtsskriverembedet i Akershus Stift efter Claus Hansen, men som han ikke kom til at tiltræde, fordi det ved kgl. Resol. af 28 Sept. 1716 blev bestemt, at Stiftamtsskriverens

Den norsk-danske Familie „de Richelieu“.

Johan Daniel de Richelieu,

hed egentlig „Richel“, var fra Omegnen af Koblenz og af den reformerede Religion, han indvandrede c. 1670 til Danmark, hvor han kaldte sig „de Richelieu“. Den ¹³/₁₀ 1676 blev han Major i Thronhj. nat. Inf. Reg., ¹/₁₀ 1678 Oberstlieut. og Chef for 2. Komp. af Bergh. nat. Inf. Reg., ³¹/₁₀ 1682 Oberst til Hest og ³⁰/₁₀ 1686 Chef for et nat. Rytterregiment. Han eiede Hus paa Bragerne, en Halvdel af Hassels Jernværk og den adelige Hovedgaard Sem paa Eker, som han havde kjøbt af Oberst Brockdorff, og hvor han ¹⁶/₃ 1695. Hans Lig blev bisat i Hougs Kirke paa Eker. Gift 1) i Holsten ¹⁴/₃ 1679 med Anna Christine von Hatten, f. 1637, ¹/₅ 1685, Enke efter Fredrik Lente og Datter af Kantsler i Hertugdømmerne Henrik v. H. og Margrethe Wasmer (cfr. dette Tidsskrift, 2. R. III. S. 275 Not.). 2) med Anna Catharina Walther. begr. i Kjøbenhavn ¹/₆ 1693, yngste Datter af Doctor Gottfried Walther.

(Broder?)

Jacob de Richelieu, stod ¹/₁₁ 1667 som Sergeant ved Thronhj. nat. Inf. Reg., blev ⁶/₉ 1678 Lieut. og var ¹/₁ 1680 forflyttet til Smaal. nat. Inf. Reg., ¹/₁₀ 1681.

Christian Fredrik de Richelieu,

f. c. 1689, ¹/₁ paa Sem paa Eker 8 Juli 1720 (begr. i Hougs Kirke 27 Sept. s. A.). Deltog i den spanske Arvefølgekrig, blev ²/₁ 1708 Fænr. v. 2. Batl. Pr. Georgs Reg., ¹⁴/₆ 1709 v. Garden tilfods. ³/₄ 1710 Capt. v. Baartigs Reg., ¹⁹/₅ 1712 Afsked m. Majors Char. Kom til Norge, men blev ¹³/₃ 1716 sendt til Danmark, for at bringe Frederik IV. Underretning om Fiendens Indfald i Norge. Blev ³/₆ 1719 Oberstlieut. og Chef for Ekerske Comp. af 1. Akersh. nat. Inf. Reg. Gift c. 1712 paa Austad ved Drammen med Ide Christine Glud, begr. paa Thoten 17 April 1744, Datter af Amtmand Povel G. og 1ste Hustru Ingeborg Marie Bording. Efter Mandens Død egtede Enken 2) 1721 (ifølge kgl. Bevilling af 24 Novbr. s. A.) Capitaine, senere Oberstlieut. Johan Martin Heym, begr. paa Thoten 18 Decbr. 1750, 53 Aar gl. (cfr. (norsk) Hist. Tidsskrift, III. 521).

Marie Cathrina Christina de Richelieu,

døbt paa Bragerne 22 Sept. 1691; ¹/₁ paa Gaarden Linderud i Aker 4 April 1752 (begr. i Christiania 25 April s. A.), 60 A. gl. Gift med Oberst Christian Henrik Poulsen, begr. i Christiania 28 Oct. 1729. Han eiede Ljan ved Christiania. U. B.

Just Philip de Richelieu,

døbt paa Bragerne ²⁶/₁₀ 1692, ¹/₁ paa Eldøen paa Storøen ¹⁸/₇ 1756. Han blev ¹⁹/₆ 1711 Seclieut. i Nordenfj. gev. Inf. Reg., afgik 1714, fik ¹/₅ 1712 Bevilling til at være sin egen Værg, blev ¹²/₃ 1716 af General Lützw ansat som Capt. og Chef for 1. Comp. af Akersh. nat. Inf. Reg.s nye Reserve, fik kgl. Approbation herpaa ⁷/₅ s. A., blev ¹⁵/₈ 1718 Chef for Hølandske Comp. af 2. Akersh. nat. Inf. Reg., blev ³/₁₂ 1734 Major, ⁹/₈ 1737 Chef for Skonevikske Comp. af 2. Vesterl. nat. Inf. Reg. og ²²/₂ 1750 Oberstlieutenant. Gift c. 1716 (i Christiania?) med Louise von Klenow, døbt 9 Marts 1696, ¹/₁ paa Eldøen 29 Decbr. 1766, Datter af Oberst Jørgen Christopher v. K. og Eleonore Magdalene von Wittorp. 10 Børn kjendes.

Anna Christine de Richelieu, døbt i Ekers Kirke 8 November 1713; begr. i Eker 9 December s. A.

Ingeborg Marie Christine de Richelieu, døbt paa Eker 12 Sønd. eft. Tref. [c: 8 Sept.] 1715, begr. der 29 Marts 1718, 3 A. gl.

Johan Daniel de Richelieu, døbt paa Eker 21 April 1717, ¹/₁ i Fredriksstad 18 Novbr. 1741. Han blev ¹⁵/₈ 1738 Fænr. i Nordenfjeldske gev. Inf. Reg. og ²/₆ 1740 Seclieut. sst. Ugift.

Cathrine Regine de R., født 1719, ¹/₁ 22 Mai 1773. Blev ⁹/₄ 1734 Cadet, ¹⁴/₁₀ 1740 Fænr. i 2. Thj. nat. Inf. Reg., ¹⁹/₃ 1743 Lieut. ved Guldalske Comp., ²⁶/₁₁ 1756 Capt. af Inf., ²³/₁ 1760 Chef for Erridsfjordske Comp., ²³/₁₁ 1763 fuld staaende Gage, afgik ¹/₅ 1767 ved Armeformandringen med Pension, blev ⁶/₇ 1769 igjen Sec.-Major og Chef for Erridsfjordske Comp. og ³/₉ 1772 Premier-Major. Gift 1) 1749 med Anna Meincke, født, ¹/₁ 10 Juli 1750, Datter af Kjøbmand i Christiansund Henrik M. 2) 1753 med Birgitte Adriane Vind, født i Laurvig 1727, ¹/₁ i Bergen 23 Marts 1794 (begr. 29 s. M.). Datter af Oberstlieut. Holger Christian V. og 1ste Hustru Kirsten Hagemeister.

Georg Wilhelm Christian de R., døbt i Christiania 26 Sept. 1720, confirmeret i Fjeldberg K. 5 Oct. 1738, reiste 1742 til Amsterdam, hvor han ansattes som Corporal ved de hollandske Tropper i Ostindien, gik s. A. med den til Batavia afgaaende hollandske Flaade og naaede 2 April 1743 det gode Haabs Forbjerg. Underveis var Capitainen, Lieutenanten og en stor Del af Mandskabet afgaaet ved Døden og, efter at Flaaden havde forladt det gode Haab, hørte man heller ikke noget fra R. Formodentlig død underveis.

Christine Eleonore de R., født c. 1721. Gift i Akersh. Slotskirke 15 Febr. 1753 med Premierl., senere Vagtmesterlieut. ved Bergenhus Fæstning Ove Repstorff (Restorff?) Rummelhoff, begr. i Bergen 15 Febr. 1769. S. af Major Henrik Johan R. og Anna Cathrine Vind.

Dittev de R., døbt i Christiania 2 Sept. 1722, ¹/₁ ung.

Henrikke Marie de R., døbt i Høland 17 Febr. 1724, begr. der 3 Oct. s. A., 7 M. 2 Ug. 3 D. gl.

Christian Henrik de R., døbt i Høland 24 April 1726, confirm. i Fjeldbergs K. 12 Febr. 1744 „formedelst hastig Udmarsch“, blev 19 Febr. 1749 Fænr. i Søndfj. gev. Inf. Reg., 22 Juli 1750 Seclieut. og ¹/₁ paa BlakerSkandse 12 Juli 1756 (begr. 19 Juli s. A.). Ugift.

Sophie Magdalene de R., født c. 1728, confirm. i Fjeldbergs K. Dom. 26 Sept. 1730, confirm. i Fjeldbergs K. Dom. Misseric. [c: 28 April] 1744, begr. i Bergen 28 Oct. 1803. Ugift.

Marie Cathrine de R., døbt i Høland 26 Sept. 1730, confirm. i Fjeldbergs K. Dom. Misseric. [c: 28 April] 1748, begr. i Bergen 17 Oct. 1803. Ugift.

Magdalene Dothea v. d. Osten de R., døbt i Høland 22 Mai 1735, ¹/₁ i Bergen 25 Mai 1783 (begr. 30 Mai s. A.). Ugift.

Niels Krabbe Vind de R.,

født i Thingvold 7 Aug. 1757 (døbt 12 Aug.), ¹/₁ 23 Januar 1807. Han var i 1772 indskreven som Cadet; blev ¹⁴/₄ 1779 Seclieut. i 2. Thj. nat. Inf. Reg., fik Afsked ²⁶/₁₁ 1783, men atter ¹⁷/₃ 1786 Premierl. i 2. Thj. nat. Inf. Reg. og stod ved Gagnatiske Comp., blev ⁹/₃ 1797 Capt. og Chef for Vikske Comp. og ³/₁ 1806 afskediget med 180 Rdl. i aarlig Pension. Gift med Catharine Margrethe Selmer, døbt i Norderhov K. 3 Juni 1753, ¹/₁ i Throndhjem 13 Febr. 1832. 79 A. gl., Datter af Oberst Sigismund Christian S. og Johanne Cathrine Nyrop. 18 el. 19 Børn, hvoraf 6 i Live 1807.

Anna Meincke de R., født i Thingvold c. 1758, ¹/₁ i Bergen 2 Novbr. 1839. Ugift.

Cecilie Christiane de R., døbt i Thingvold 30 Okt. 1764, ¹/₁ 4 Juni 1806. Gift med Premierl. Nils Tausan Møllerup, født i Graven 20 Aug. 1772, ¹/₁ der 3 April 1840, Søn af Lieut. Holger Jonas M. og Edal Holberg Gran.

Johanne Louise de R., født i Thingvold 2 Juni 1766 (døbt 3 Sønd. eft. Tref. [c: 15 Juni] s. A.), ¹/₁ i Bergen 15 October 1821. Gift i Bergen 6 Oct. 1809 med Søsterens Mand Premierl. Nils Tausan Møllerup.

Adriane Fredrikke de R., født 16 Oct. 1781 i Thingvold, ¹/₁ Gift med Jacob Christian Rhode.

Sigismund Christian de R., født i Thingvold 2 Decbr. 1786; ¹/₁ før 1820. Kjøbmand. Gift med Catharina Sibilla Testmann.

Johan Christoper de R., født i Thingvold 16 Okt. 1788 (døbt 25 Sønd. eft. Tref. s. A.).

Johan Christopher de R., født i Strinden 24 April 1789 [1790?], ¹/₁ i Fredensborg 14 Mai 1858. ¹⁷/₁₀ 1801 Landcadet, ¹/₁ 1807 Cadetcorporal, ¹/₁ 1809 Sec.-ltnt. v. Kongens Regt. m. Anc. ⁵/₁₃ 1806, ¹⁷/₄ 1810 Prmltnt., ¹⁸/₆ 1817 Stabscapt.; ¹⁹/₉ 1822 Afsked som Major; Gouverneur i Guinea, entl. 1826. Gift 31 Juli 1814 i Kjøbenhavn med Cathrine Marie Bang, født i Kjøbenhavn 24 April 1797, ¹/₁ paa Guinea 1 Sept. 1824, Datter af Etatsraad Jacob B. og 1ste Hustru Cathrine Marie Grove.

Carl Johannes de R., født i Thingvold 25 Marts 1791 (døbt 19 April s. A.).

Johan Henrik de R., født i Thingvold 19 April 1793 (Hjemmedaaben stadstafestet i K. 24 Juni s. A.), begr. der 9 Sønd. eft. Tref. [c: 28 Juli] s. A.

Cathrine Margrethe de R., født i Thingvold 1794 (Hjemmedøbt); begr. der 1 Sønd. eft. Tref. [c: 22 Juni] s. A.

Sigvard Christian de R.,

født i Throndhjem 14 Oct. 1841, ¹/₁ paa Skjerve i Skogn 20 Aug. 1871, Proprietær. Gift med Maren Anna Lund, født i Stod 6 Aug. 1844 (hun ægtede 2) Martinus Vold).

Louis Armand Immanuel Septimanie du Plessis de R.,

født i Kjøbenhavn 29 Juli 1821, ¹/₁ paa St. Thomas 18 Juni 1859, Sogneprest til Løjt i Slesvig, senere Missionær og Prest paa St. Thomas. Gift i Hillerød 6 Juni 1848 med Fredrikke Karen Elisabeth Christiane Ulstrup, født i Reykjavik 12 Febr. 1829, Datter af Cancelliraad Regner Christopher U. og Hedevig Louise Augusta v. Lerche. 7 Børn.

Jacob Bang de R., født i Kjøbenhavn 9 Januar 1823, ¹/₁ i London 28 April 1839.

Sigvard de R., født i Skogn 2 Juli 1865,

Nikoline Christiane de R., født i Skogn 11 Febr. 1867.

Alf de R., født i Skogn 23 Aug. 1868.

Nils Karentius de R., født i Skogn 7 Sept. 1870.

Et dødfødt Barn 1849. Fredrik de R., født i V. Egede paa Sjøland 6 Jan. 1850, ¹/₁ der 7 Jan. s. A.

Johannes de R., født i Løjt 4 Febr. 1851, ¹/₁ i Jan 1882 som Styvmand paa Dampskibet Cleveland

Andreas de R., født i Løjt 24 Febr. 1852, Com-mandore og Jagtcapt. hos Kongen af Siam. C. 2 D., R. St. O. m. fl. O. Ugift.

Hedevig Louise Augusta de R., født i Løjt 31 Marts 1853. Ugift.

Louise Frederikke Caroline de R., født i Løjt 1 Juni 1854. Gift i Kjøbenhavn 5 April 1887 med Landskabsmaler Viggo Olof Peter Langer, født i Reutnitz (Forstad til Leipzig) 11 Decbr. 1860, Søn af Xylograf Hans Peter Hansen og Clara Aurelie Langer. 2 B.

Louis August de R., født i Løjt 7 Jan. 1856, Lieut. paa Kongen af Siam Jagt. R. af Siam. Kr. O. Gift i Siam 11 Juni 1889 m. Miss Blanche Ames (af Bankok).

Marie de R., født i Løjt 6 Decbr. 1856, ¹/₁ der i Aug. 1857.

Forretninger fra 1 Januar s. A. skulde henlægges til Zahlkassereren Povel Weiby Kammerraad samt 23 August 1743 Justitsraad og Assessor i Overhofretten. Schøyendahl siges at være en Mand, „benaadet af Gud med sund Fornuft“ og „med gode Studia saavel in jure som andre scientier“. Han døde i Christiania 17 April 1752 (begr. i Aker 27 April s. A.) 74 Aar gl. og var 2 Gange gift: 1) med Ursula Susanne Schiltmeyer, der døde paa Skøien i Aaret 1713. Ifølge Testamente af 19 Jan. 1713, kgl. confirm. 10 Novbr. s. A. beholdt Manden det hele Bo uskiftet. 2) med Maren Christophersdatter, født i Arendal, c. 1667, † paa Skøien i Aaret 1749 (begr. i Aker 17 Juli s. A.) 82 Aar gl., Datter af Trælæsthändler og Kjøbmand i Arendal Christopher Sørensen og Maren Ellefsdatter Hafsøen. Hun var da, som nævnt, Enke efter Kammerraad Johan Drøge, hvem hun egtede i Arendal „privat“ (o: uden Trol. og Lysning hjemme i Huset) den 17 Februar 1712, efter allerede tidligere at have været i Egteskab med Sorenskriver i Sand og Bringsvær Arent Isachsen (begr. i Arendal 6 Juni 1711, 52 Aar gl.). Den 30 August 1734 oprettede Schøyendahl og denne hans Hustru et Testamente, der blev kgl. confirmeret 2 Januar 1739, ifølge hvilket den Længstlevende skulde beholde det hele Bo mod at udbetale den Førstafdødes Arvinger 50 Rdl., hvis Vedkommende paany indlod sig i Egteskab. I andet Fald skulde ved Længstlevendes Død Halvdelen af Boet deles mellem begges Arvinger efter Loven og den anden halve Del tilfalde Oslo Hospital og Christiania Fattighus til lige Deling, efter at først en Del navngivne Personer af deres Slægt havde faaet udbetalt ialt 800 Rdl. Justitsraad Schøyendahl forandrede imidlertid senere, forsaavidt hans halve Del af Boet angik, denne Disposition, idet han i Aaret 1752 kort før sin Død forlovede sig med Frøken Maria Elisabeth Selmer (født paa Eker 1726, † i Christiania 13 Novbr. 1809, Datter af Capitaine Frederik S.), med hvem han dog ikke, som det er bleven sagt (cfr. H. P. Selmer, Stamtavle over Slægten Selmer, S. 15), opnaaede at blive gift. Vedkommende Præst nægtede nemlig at vie den da allerede dødssyge Mand uden efter foregaaende Troløvelse og Lysning i Kirken paa sædvanlig Maade, hvis der ikke kunde skaffes kgl. Bevilling, og da Schøyendahl under 14 April s. A. erholdt kgl. Tilladelse til at lade Vielsen foregaa uden Troløvelse og Lysning, var det allerede for sent, da han allerede var afgaaet ved Døden, før denne kgl. Bevilling kunde naa Christiania. For dog imidlertid at sikre Frk. Selmer sin Formue, oprettede han under 13 April s. A. et Testamente, der erholdt kgl. Confirmation den 19 Mai s. A., hvorved han indsatte hende til sin Universalarving. Frøken Selmer egtede senere (15 Januar 1753 i Akershus Slotsmenighed, efter kgl. Bevilling viet hjemme i Huset uden Trol. og Lysning) den senere Oberstlieut. Wolde- mar Fremming (født paa Thoten 1721, døbt 28 Januar s. A.), † i Akers Præstegjeld 5 Februar 1794, Søn af Oberstlieut. og Commandant paa Kongsvinger Hans Olai Fremming og Catharina Hedevig von Hadelen.) Justitsraad Schøyendahl var en bemidlet Mand og havde vistnok erholdt den væsentligste Del af sin Formue med sine 2de Hustruer, navnlig ved Egteskabet med Drøges Enke, der var en formuende Mandes eneste Barn. Efter Faderen arvede han nemlig Intet. Gaarden Østre Skøien paa Ekeberg med underliggende lille Skøien og Braaten, der havde en Skyld af 2½ Skippund Tunge med Bygsel, samt Gaardene Solberg og Østby med Tveterbroplads, der havde en Skyld af 3 Fjerding Tunge, hvilke Eiendomme, der i Fortiden havde ligget dels til Oslo Bispestol og Communitet, dels til et Præbende, c. 1678 vare komne i Faderens Besiddelse, efter hvis Død Sønnen havde tilkjøbt sig dem paa Auction ifølge Skjøde af 14 Marts, thinglæst 29 Marts 1710, eiede og beboede han, indtil

han ved Skjøde af 24 Juli 1750 overdrog Eiendommen til Kjøbmand Jess Carlsen i Christiania. Han købte da af Provst Bloch for 2550 Rdl. Gaarden Landfald med underliggende Myhre i Liers Præstegjeld ved Drammen, hvilken Eiendom han netop stod i Begreb med at tilflytte, da han døde. Han ejede en Fjerdepart af Papirfabriken i Akerselven paa Vøiens Grund med tilhørende Sagbrug, som han havde købt af Kjøbmand Hans Peter Smith, af hvem han ligeledes ved Skjøde af 8 Mai 1748 tilforhandlede sig for 450 Rdl. en Femtendepart i Alunværket, hvilken Handel dog de øvrige Interessenter i Værket ikke vilde anerkjende. Ved hans Død viste Boet en Indtægt af 25,886 Rdl., men da Gjælden løb op til 17,261 Rdl., udgjorde Boets beholdne Formue dog kun 8,624 Rdl. Sit Bibliothek skjenkede han ved Gavebrev 8 April 1752 til Hr. Johannes Green og 1000 Rdl. fik Brodersønnen Magnus Verner Boyesson ifølge Testamente af 7 Febr. 1733. Justitsraad Schøyendahls Fader Anders Boyesson var født i Christiania 3 September 1644 og var vistnok en Søn af den Boye Fredriksson, der i den første Halvdel af det 17 Aarhundrede var Borger i Oslo og senere i Christiania, hvor han havde Kronens Gaard Foss med Kværn og Sagbrug i Forpagtning, og dennes Hustru Maren, og saaledes formentlig en yngre Broder af Fredrik Boyesson, der efter Faderen erholdt Forpagtningen af Foss. Ligesom denne var Anders Boyesson Borger og Handelsmand i Christiania og fik som saadan 14 Sept. 1666 Fritagelse for al borgerlig Tynge, Besværing og Contributioner. I Aaret 1668 blev han under 14 November af Statholder Gyldenløve antagen som Providiteur eller Factor ved Sølvværket paa Kongsberg, hvilken Bestilling Broderen Fredrik Boyesson afstod ham, og derpaa erholdt han under 28 November næsteft. kgl. Confirmation. Den 15 Marts 1669 blev han Ammunitions- og Material-Skriver eller (som han senere kaldes), Forvalter ved Akerhus, Fredriksstad, Halden og Kongsvingers Fæstninger med en aarlig Løn af 300 Rdl., der var mindre end den Formanden havde havt, hvorfor han under 4 Marts 1671 ansøgte om Forhøjelse. Andragendet anbefaledes af Gyldenløve, der ogsaa 17 April s. A. fik kgl. Ordre om at tillægge ham 200 Rdl. aarlig af Militzens Midler i Norge. I Aaret 1680 mistede han imidlertid denne sin Stilling, idet Proviantforvalter Poul Petersson (Vogt) s. A. tillige blev udnævnt til at være Ammunitions- og Materialforvalter, og Anders Boyesson tillagdes da 250 Rdl. i aarlig Pension. Den 1ste Juli 1681 søgte han om at blive Commissionscommissarius i Christiania Distrikt efter afg. Dominicus Braunmann og paaberaaber sig i denne Anledning, at han i 13 Aar har været i kgl. Tjeneste som Ammunitions- og Proviantforvalter og navnlig „udi sidste Krigs-Aaringer“ havde mistet sin Helbred. Til Commissionscommissarius udnævntes han ogsaa 20 Aug. s. A. og tillagdes samtidigt af sær kgl. Naade Rang med Landcommissairer. Den 22 Decbr. 1685 blev han derhos af Statholder Gyldenløve, der i Christian Gyldenløves Mindreærighed var tillagt Directionen over Postvæsenet i Norge, overdraget Forpagtningen af det norske Postvæsen i 3 Aar mod en aarlig Afgift af 3000 Rdl., paa hvilken Forpagtning han den 6 Febr. 1686 erholdt kgl. Confirmation. Den 26 Febr. 1687 (confirm. 2 Decbr. 1699) blev han Generalveimester søndenfjelds i Norge efter afg. Edvard Francois de Place, og gjorde sig i denne Stilling fortjent af det norske Veivæsen bl. A. ved paa egen Bekostning at opsætte tilhugne Milepæle og Stolper paa hver halve Mil. Han sad da i smaa Kaar „med en fattig Hustru og 9 Børn“ og havde ved ulykkelig Ildebrand mistet sin Gaard og ganske Eiendom. Den 16 Mai 1702 blev han Justitsraad og fik 26 Decbr. s. A. Sønnen Ulrik Fredrik Bøyesen beskikket til Generalveimester søndenfjelds i sit Sted, dog skulde han ifølge den

med Sønnen oprettede Contract af 18 Januar 1703 beholde Embedets samtlige Indtægter til sin Død og hans Enke efter hans Død en aarlig Pension af 300 Rdl. Den 16de Juni 1705 fik han Tilladelse til i Betragtning af hans store Flid og usparede Bekostning igjen at maatte tiltræde Generalvejmaster-Embedet, om han skulde overleve Sønnen, dog skulde han i saa Fald holde en habil Fuldmægtig. Han døde paa Skøien 15 Juni 1708. Han var gift med Maria Otters (eller Petters)datter („Otton“), (hendes Fader har uden Tvivl været en Petter Ottesen eller en Otte Pettersen), der var født i Kjøbenhavn 1 Juli 1643 og døde paa Skøien 3 Januar 1714 hos Sønnen Justitsraad Schøyendahl i smaa Kaar (cfr. dette Tidsskrift I. S. 73). Boet var fallit og Børnene gik fra Arv og Gjæld. Anders Boyessøn havde i dette Egteskab følgende Børn: 1) Ingeborg Sophia B., døbt i Christiania 15 Debr. 1667, begr. i Aker 7 Aug. 1688; gift i Akershus Slotsmenighed (hjemme i Huset) 2 Novbr. 1687 med Lagmand i Oslo Lagdømme, Assessor i Overhofretten Laurits Jacobssøn til Ullevold i Aker, hvor han døde i Aaret 1705. (Han maa ikke forveksles med den samtidige Raadmand og senere Præsident i Christiania Laurits Jacobssøn, der boede paa Bragernæs). Manden egtede 2) i Gjerpen 14 Febr. 1690 Johanna Clausdatter, døbt i Skien 8 Decbr. 1669, Datter af Lagmand i Skien Claus Andersson og Anna Christensdatter. (Johanne Clausdatter egtede 2) i Gjerpen 13 Juni 1720 Overinspektør i Jarlsbergs Grevskaab Jørgen Olufsson Mandal). Laurits Jacobssøn efterlod 2 Døtre, en af hvert Egteskab. 2) Petter B., døbt i Christiania 13 Januar 1671, † paa Halthorpe i Spydeberg 23 Aug. 1750 (begr. 14 Sept. s. A.) 80 Aar gl. Han blev 2 Febr. 1695 Sognepræst til Spydeberg, hvilket Embede han nedlagde i 1739. Gift c. 1696 med Karen Christophersdatter Stockfleth, født i Stange paa Hedemarken i April Maaned 1672, † i Spydeberg 1734 (begr. 14 Juli s. A.), 62 A. 2 M. 10 D. gl., Datter af Sognepræst til Stange Hr. Christopher Jacobssøn Stockfleth og Margrethe Olsdatter Mechlenburg (se dette Tidsskrift, 2. R. V. S. 80). I dette Egteskab havde han følgende Børn: a. Christopher Nicolai B., døbt i Spydeberg 25 Mai 1697, † i Gran paa Hadeland 25 Novbr. 1738 (begr. 16 Decbr. s. A.) i sit 41de Aar. Han var i 6 Aar Sognepræst til Lyderslev og i 8 Aar i Gran. Gift med Margrethe Langhorn, begr. i Gran 9 Marts 1764. Af deres 6 Børn døde den ældste Søn Petter Magnus B. som Generalmajor. b. Petter B., døbt i Spydeberg 17 Juni 1698, † ung. c. Petter Otto B., døbt i Spydeberg 2 Juli 1700, † i Kjøbenhavn 30 Novbr. 1763. Han var først Capellan og senere Sognepræst til Ringsaker, men blev afsat 1740. Gift med Elisabeth Dorothea Langhorn (en Søster af Broderens Kone), der døde i Christiania 8 Juni 1759 (begr. 12 s. M.) 56 A. 9 M. gl. d. Andreas B., døbt i Spydeberg 10 September 1701, † ung. e. Anna Sophia B., døbt i Spydeberg 29 Aug. 1702, † paa Thoten 3 Juli 1765 (begr. 12 s. M.). Gift i Spydeberg 3 Sept. 1722 med Provst og Sognepræst til Thoten Ole Hannibal Hoff, født i Nyborg paa Fyen 1694, † paa Thoten 2 Sept. 1759 (begr. 2 Oct. s. A.) 66 A. gl., Søn af Stiftsprovst og Sognepræst i Christiania Andreas Hoff og Christine Pharo. f. Hannibal B., døbt i Spydeberg 6 Juli 1706, † ung. g. Maria Margrethe B., døbt i Spydeberg 5 Oct. 1707, † paa Christiansø Fæstning. Gift: 1) med Capellan i Spydeberg Michel Sørensson (Schumacher), født paa Askers Præstegaard 17 Febr. 1703, begr. i Spydeberg 14 Aug. 1732, 39 A. 6 M. gl., Søn af Sognepræst til Asker Søren Michelsen (Schumacher) og 1ste Hustru Karen Nilsdatter Mechlenburg. 2) i Spydeberg 31 Aug. 1734 med Garnisonsfeltskjær paa Christiansø Jacob Friderich Langhorn (en Broder af Brødrenes Hustruer). — 3.) Et Drengbarn, døbt paa Hovedtangen 6 Oct.

1672; vel det Drengbarn, der blev begravet i Aker 26 Febr. 1673 om Aftenen. 4.) Et Drengbarn, døbt i Akers Slotskirke 11 Januar 1674; vistnok Ulrik Fredrik B. (der i alle Fald var af de ældste Børn). Han blev 21 Juni 1698 Commissionscommissarius i Norge og 26 Decbr. 1702 Generalveimester søndenfjelds efter Faderen. Han boede i Oslo og levede endnu 1714, men maa vistnok være død nogen Tid derefter. Gift i Christiania 17 Sept. 1710 med Antonette Augusta „Hansen“ eller „Meng“ (cfr. dette Tidsskrift, 2 R. I. S. 77 Noter), med hvem han ingen Børn havde. 5.) Et Pigebarn, begr. i Aker „vesperi“ 10 Jan. 1675. 6.) Et Pigebarn, døbt i Slotskirken 11 Juli 1675; maaske det Pigebarn, der blev begravet i Aker 18 Marts 1677. 7.) Et Drengbarn, døbt i Slotskirken 5 Oct. 1677. 8.) Antoni Boyesson Schøyendahl; se foran. 9.) Et Pigebarn, hjenmedøbt og Daaben confirmeret i Slotskirken 23 Jan. 1680; vistnok Antonette Augusta B., der 20 Juli 1708 fik Bevilling til at være sin egen Værge under Broderen Ulrik Fredrik Boyesson „Schøyendahls“ Curatel. Hun blev senere gift med Vice-Stiftsskriver i Akershus Stift (hvilket han blev 20 Novbr. 1716 mod at erlægge 400 Rdl.) Johan Ernst Schultz, der var en Søstersøn af Antoni Schøyendahls 1ste Hustru. 10.) Et Drengbarn, døbt hjemme i Huset (ifølge Gyldenløves Bevilling af 27 Jan. s. A.) 29 Jan. 1681; vistnok „Doctor“ Werner B., der i 1704 var i Uhrmagerlære i Christiania, hvor han endnu opholdt sig 1711. I 1754 opholdt han sig i Kjøbenhavn og kaldes da „Doctor“, men videre kjendes ei til ham. Han havde, som foran nævnt, i alle Fald en Søn. Selv synes han fra sin tidligste Ungdom at have skaffet sine Forældre og Søskende Bryderi og Ubehageligheder. 12.) Et Drengbarn, begravet i Aker 12 Februar 1682. 13.) Andreas B., født i Christiania 22 Novbr. 1682 (døbt i Slotskirken 1 Decbr. s. A.), † paa Næs Præstegaard i Hallingdal 28 Februar 1745 (begr. 17 Marts s. A.) 62¹/₂ A. gl. Han var først Capellan hos Sognepræsten til Næs og boede som saadan i Annexet Gol, blev 1724 Sognepræst sammesteds og var 3 Gange gift, nemlig: 1) 16 Sept. 1711 (trol. 16 Juli s. A.) i Næs med Johanne Pedersdatter Stoud, begr. der 12 Juli 1712, 28 A. 7 Ug. 3 D. gl., uden Børn. 2) paa Strand paa Modum 13 Februar 1715 med Susanna Bruun, Datter af Cort Gabrielsen B. paa Viker i Modum og Elisabeth Christiansdatter Klebo, og 3) i Rollag 19 Januar 1725 med Anna Flor, † paa Brager næs 8 November 1783, Datter af Sognepræst til Rollag Augustinus Flor og Ingeborg Pedersdatter Winther (eller Opdal). Hans Børn vare: a. Anders B., døbt i Næs 25 Januar 1716, var Capellan til Egersund. b. Johanne Margrethe B., begr. i Næs (2 Febr.?) 1766, 49 Aar gl.; gift i Næs 11 Novbr. 1749 (trol. 6 Aug. s. A.) med Lieutenant Henrik Dehlen. c. Cort B., der var Sømand. d. Maria Sommer B., der 1750 levede ugift i Huset hos Sorenskriver Brønsdorph i Arendal. e. Christian Fredrik B., der 1750 opholdt sig som Student i Kjøbenhavn. f. Ambrosius B., der var Vice-Sorenskriver i Ringerike og Hallingdal og i 1750 const. Byfoged i Christiania, hvor han døde ugift 10 Oct. s. A. (begr. 16 Oct. s. A.), 24 A. gl. g. Augustinus B., Kjøbmand paa Brager næs. h. Susanna B., confirmeret i Næs 1 Sønd. e. Tref. [c: 27 Mai] 1742, 15 Aar gl. Hun fik 1 Sept. 1747 Bevilling til at være myndig og blev 1 Mai 1763 i Christiania gift med Kjøbmand Augustinus Halvorsen. i. Ingeborg B., confirm. i Næs 1 Sønd. e. Tref. [c: 20 Juni] 1745, 15 A. gl. Hun fik ligesom Søsteren 1 Sept. 1747 Bevilling til at være myndig og opholdt sig 1750 ugift hjemme hos Moderen. k. Peter Otto B., født paa Næs Præstegaard 2 Sept. 1734 (døbt 10 Sept. s. A.), † paa Gaarden Hovind i Aker 1 Mai 1812 (begr. 12 Mai s. A.). Han var Kjøbmand i Christiania, var gift 2 Gange og havde mange Børn. —

En anden Broder af Fredrik Boyessøn til Foss var vistnok ogsaa den Lorents (eller Laurits) Bøyesen, der 1647 var Byfoged i Christiania, senere tillige Myntskriver, hvilket Embede han dog maatte opgive, da Bergskriveren Peter Jessen 17 Aug. 1651 tillige blev udnævnt til Myntskriver. Han søgte da om Exspectance paa Lagstolen i Throndhjem, saafremt han derom kunde forenes med Lagmanden der, Dr. Peder Alfsen, men da denne fik Svigersønnen Nicolaus Povelssøn beskikket til Vice-Lagmand i Throndhjem med Ret til at succedere ham, blev B. 25 Oct. 1653 Lagmand i Skien efter Thomas Jenssøn (Sommer), der paa Grund af Alderdom afstod ham Embedet. Fredrik Boyessøn til Foss, der døde sammesteds i 1679 (begr. i Aker 22 April s. A.), blev 6 Januar 1650 Generalvisitour over Defensionsskibene i Norge, 15 Marts 1652 Generalskovinspecteur søndenfjelds og fik 13 Aug. s. A. i denne Stilling en Gage af 1200 Rdl. aarlig. Den 22 Oct. 1653 blev han Factor ved Kongsberg Sølvværk efter Svogeren Johan Reinholtssøn (Hass), der døde „forleden Vaar“ og som var bleven Factor ved Sølvværket efter Svigerfaderen Johan Garmann den Ældre. Denne Bestilling afstod han imidlertid, som nævnt, til Broderen Anders Boyessøn. Han var gift med Annicken Garmann, en Datter af Providiteur eller Factor ved Sølvværket den ovennævnte Johan Garmann d. Æ. og Boel Reiminchs († paa Brager næs 12 Febr. 1657, begr. der 22 s. M.) og en Søster af Landcommissarius Johan Garmann d. Y. Foruden a. en Datter Margrethe, der 1653 egtede Myntskriver Fredrik Grüner, som 10 Marts 1672 af Gyldenløve fik Skjøde paa Gaarden Foss med Mølle og Sag for 4000 Rdl., havde Fredrik Boyessøn i alle Fald b. en Søn Jeremias B., der boede paa Kobbervigtangen ved Drammen, hvor han i 1672 maatte gjøre Opbud og senere var bleven mere og mere forarmet, og om hvem hans Hustru Guria Ambjørnsdatter (med hvem han blev gift i Christiania 28 Febr. 1658), en Søster af Assessor Knud Frantsøns Hustru (cfr. dette Tidsskrift, 2 R. IV. 207) i 1684 siger, at han da i 26 Aar havde været „beladt med Sygdom“ og i de fem sidste sengeliggende, og c. en Datter Sophia Fredriksdatter, gift 4 Oct. 1656 i Christiania med Oberbergmester paa Kongsberg Johannes Barth, som 2) 29 Decbr. 1663 i Christiania egtede Christiana Sophia Garmann (begravet paa Kongsberg 10 Aug. 1696, en Datter af Landcommissarius Johan G. den Yngre og 1ste Hustru Maren Villumsdatter Dop), hvem han 16 April 1663 fik kgl. Bvilling til at egte, uanseet at hun i 2det Led var beslægtet med hans 1ste Hustru.

[3.] Om Familien *de Richelieu* (egentlig Richel) se den vedføjede Stamtavle.

[4.] *Christian Peter Leth* var en Sønnesøn og *Just Barch* en Dattersøn af den i dette Tidsskrift, II. S. 335 Noten nævnte Borger i Christiania Peder Hanssøn Leth. Peder Leth, der blev begravet i Christiania „i Rosengarden med alle Klokker og den store forud“ 21 Decbr. 1679, egtede sammesteds 11 Sept. 1664 til Høimesse Maren Nilsdatter Soelgaard (begr. paa Byens Kirkegaard „paa syndre Side Kirken med alle Klokker og den store forud“ 28 Oct. 1697), med hvem han havde følgende Børn, alle fødte i Christiania: 1.) Nils L., bosat i Jylland. 2.) Helvig L., døbt 17 Aug. 1666, begr. 28 Jan. 1672(?). 3.) Marthe L., døbt 12 Juli 1667; gift i Christiania 28 Sept. 1687 med Byfoged der Adam Barch. 4.) Berthe eller Birgitte L., døbt 24 Decbr. 1669, begr. i Christiania 7 Oct. 1725; gift i Christiania (viet Onsdag „hjemme i Huset“) 23 Novbr. 1682 med Andreas Hagemester, døbt i Christiania 1 April 1655, begr. der paa Byens Kirkegaard „paa søndre Side med alle Klokker og den store forud“ 20 April 1711, S. af Stadsmajor Johan H. og 1ste Hustru.

5.) Helvig L., døbt 15 Decbr. 1671, gift med Hans Gotfriedsen. 6.) Maren L., døbt 26 Novbr. 1673; begr. der 28 Juni 1674. 7.) Hans L., døbt 10 Febr. 1675; var 1718 bosat i Christianssand. 8.) Peder L., døbt 25 Juli 1677, begr. 19 Marts 1679. 9.) Maren L., døbt 6 Sept. 1678; levede 1728, da hun 1 Marts s. A. fik Bevilling til at være myndig, ugift i Christiania. 10.) Anne L., døbt 5 Novbr. 1679; gift i Christiania (viet „i Huset“) 13 Marts 1719 med Regimentskvartermester Laurits Spydeberg.

[5.] *Soelgaard*, var født i Hølen 1687 og var en Søn af Borger til Christiania og Trælasthandler i Hølen Søren Lauritssøn (eller Larssøn) Soelgaard († 1699) og Maren Jonsdatter (begr. i Vestby 2 Marts 1717 69 A. 6 M. 2 Ug. gl.). Han blev 1707 Student ved Kjøbenhavns Universitet. ved hvilket han derefter i en Række af Aar opholdt sig for sit Studiums Skyld og havde i flere Aar ligget i Ehlers Collegium for at studere jura. Han berømmes for Flid og Dygtighed, var „et Mønster for Skikkelighed og Lærdom“, havde holdt adskillige juridiske Disputationer paa Universitetet og aflagt dygtige Prøver „saavel i juridiske som politiske Materier“. I 1715 vendte han tilbage til Norge, hvor han 25 Januar s. A. blev udnævnt til Vicelagmand i Throndhjems Lagdømme med Ret til at succedere Lagmanden dersteds Abraham Dreyer. I Slutningen af s. A. synes han at være reist udenlands, i alle Fald fik han 20 Oct. d. A. et latinsk Reisepas, for at besøge fremmede Academier. Dette Ophold kan dog i alle Fald næppe have været af lang Varighed; thi allerede 13 Marts 1716 blev han udnævnt til Assessor i Overhofretten i Norge og ved Skiftet efter Moderen, der begyndte 31 Marts 1717, var han tilstede, saaledes at han i ethvert Tilfælde paa denne Tid, om ikke tidligere, maa have været vendt tilbage. Den 19 Oct. 1722 blev han beskikket til i Lagmandens Sted at deltage i Udarbejdelsen af den nye Matricul for Fosens Fogderi, 24 Mai 1726 blev han Cancelliraad og var i 1727 en Tid const. som Stiftamtmand i Throndhjems Stift. Den 15 Januar 1731 blev han Amtmand over Romsdal, Nordmøre og Søndmøre efter Erik Must, men var neppe fornøiet med dette Embede, da han samme Aar — formodentlig paa Grund af et — forøvrigt feilagtigt — Rygte om Abraham Dreyers Død — søgte om at maatte tiltræde Lagmandsembedet, paa hvilket han, som nævnt, havde Expectance, og om at en anden i hans Sted maatte udnævnes til Amtmand. Han døde paa Moldvær Gaard ved Molde i Juni 1742. Efter sine Forældre arvede han ikke ubetydelige Midler, som han dog — efter eget Opgivende — havde forbrugt i 1731. Senere egtede han Anna Margaretha Høyer, med hvem han fik en betydelig Formue. Kort før sin Død skjenkede han 500 Rdl. til Skolevæsenet i Borgund. Han havde med sin Hustru ikke Børn, hvorfor Egtefolkene 27 Aug. 1737 oprettede et Testamente, der erholdt kgl. Confirmation den 15 Novbr. s. A., ifølge hvilket den Længstlevende skulde beholde det hele Bø uskiftet (cfr. B. Moe, Tidsskrift for den norske Personalh., I. S. 72, Norske Stiftelser, III. S. 1027 og Chr. Frimann, Stiftelser og Gavebreve i Bergens Stift, II. S. 236).

[6.] *Jonas Lym* (eller Lime) var født i Kjøbenhavn 22 Sept. 1679, † paa Vemmetofte 6 April 1760 og skal have været en Søn af Assessor i Kammercollegio og Commissarius Claus Line (f. 1651, † 1685) og Maria Jonsdatter Heinemark. Han skal have hørt til en adelig Slægt, der i Vaabenet førte en syvoddet Sølvstjerne belagt med en rød Rose i blaat Felt, hvorfor Slægten ogsaa kaldes Rosenstjerne (cfr. Lexicon over adelige Familier etc., II. S. 124). Han havde i samfulde 17 Aar, dels i Hs. Maj.s Tjeneste i Brabant, dels ved

Reiser i fremmede Lande, erhvervet sig Kundskab og Indsigter og derved tilsat den største Del af sine Midler. Var i 1717 kommen til Norge som Gouverneur hos Prindsen af Sønderborg og søgte 22 Januar 1718 om at blive Assessor i Overhofretten i Norge, hvis Love han havde lagt sig efter og hvor han stod i Begreb med at egne Generalmajor Storms Datter, der havde sine Midler anbragt sammesteds, samt om Justitsraads Character, fordi det — for en dansk Mand og fremmed især — i Norge var høist nødvendig, „thi den gjør en stor impression paa Gemytterne“. Den 13 Aug. 1718 blev han Justitsraad, 3 October s. A. tillige Assessor i Overhofretten og 7 Mai 1723 Præsident i Christiania. Han fik 23 Juli 1723 Fritagelse for at svare til Formandens Embedshandlinger og 30 Juli s. A. Pas til Norge, var i 1725 med Deichman. Medlem af den saakaldte hemmelige Commission, blev 18 Febr. 1729 Etatsraad, men 19 Oct. 1731 afsat fra sit Præsidentembede af Christian den VI. Den 27 Februar 1733 blev han inidertid atter Præsident i Bergen, hvilket Embede han 27 Novbr. 1743 paa Grund af tiltagende Alderdom og Sygdom, navnlig Stensmerter, der hindrede ham i at forlade sit Hus, afstod mod en Sum af 4000 Rdl. og en aarlig Pension af 300 Rdl. til Secreter i det danske Cancelli og Lagmand i Stavanger Henrik Willumsen, der udnævntes til Præsident 3 Januar 1744, samme Dag, som ogsaa Lym fik sin Afsked. Den 10 Januar s. A. blev han Conferentsraad (confirm. 4 Novbr. 1746). Han boede senere i mange Aar i Bergen, men flyttede tilsidst til Danmark. Gift i Begyndelsen af 1718 (viet hjemme i Huset uden Troløvelse og Lysning ifølge kgl. Bevilling af 17 Decbr. 1717) med Engel Maria Storm, født 168*, † i Bergen 1758 (begr. i Domk. 15 Novbr. s. A.), Datter af Generalmajor Arved Christian Storm og 1ste Hustru Anna v. Kocken, samt Enke efter Major Christopher Fredrik von Lowzow († i Fredrikstad 31 Oct. 1716). I dette Egteskab havde Conferentsraad Lym flere Børn, af hvilke dog kun en Datter Christiana Augusta Lym overlevede Moderen og 16 Marts 1756 i Bergens Domkirke blev viet med den residerende Capellan til Haus Josva Schafner.

[7.] *Andreas Lachmann* var født paa Strømsø Toldbod 22 Novbr. 1685, † paa Grefsen i Aker 21 October 1752 og var en Søn af Tolder i Drammen Henrik Lachmann og Dorothea Simonsen (Datter af Assessor Anders Simonsen og en Søster af Biskop Hans Munks 2den Hustru). Han var — ifølge Baron Løvendahls Attest — „af vakker Erudition“, havde saavel inden- og udenlands lagt sig efter Lovkyndighed og blev 24 Febr. 1712 Vice-Lagmand i Opplandenes Lagdømme med Ret til at succedere Lagmanden der Peder Blichfeldt og da denne døde i Sept. s. A. (begr. i Christiania 21 Sept. s. A.), tiltraadte Lachmann strax Embedet som virkelig Lagmand i hans Sted (Bestallingen fik kgl. Confirm. 10 Aug. 1731 og 7 Novbr. 1746). Under 1 Februar 1713 fik han Befaling til at sidde i Overhofretten og deltage i Sagernes Paadømmelse sammesteds, saa ofte det var fornødent, og den 4 Sept. 1717 blev han tillige Assistentsraad i Overhofretten, 14 Juli 1719 Cancelliraad, 11 Juni 1733 virkelig Justitsraad og 30 Oct. 1744 virkelig Etatsraad (confirm. 7 Novbr. 1746). Han døde paa Grefsen i Aker 22 October 1752 (begr. 3 Novbr. s. A.) i hans 67 Aar (cfr. dette Tidsskrift, I. S. 59 fl.). Han var gift 2 Gange: 1) 9 April 1715 i Christiania (viet „i Huset“ uden Trol. og Lysning ifølge kgl. Bevilling af 6 April 1715) med Christiane Munk, døbt i Christiania 26 Marts 1692, † i Christiania i Mai 1725 (begr. i „Kirkekjælderens“ 28 Mai s. A.), Datter af Biskop Dr. Hans M. og 1ste Hustru Anna Aagaard. 2) 30 Januar 1731 paa Throndstad i Hudrum med Else Huitfeldt, født paa Throndstad 26 Febr. 1703, † paa

Grefsen 22 Marts 1743 (begr. 28 Marts s. A.) 40 A. gl., Datter af Søhelten Commandeur Iver Huiifeldt til Throndstad og Kirsten Røyem (cfr. dette Tidsskrift, I. 61). I 1ste Egteskab havde Lachmann 3 og i 2det 8 Børn.

[8.] *Truls Madsson Wiel* var født paa Strømsø c. 168*, † paa Lagmandsgaarden lille Gjerpem ved Skien 12 Febr. 1744 og var en Søn af den rige Trælasthandler Mads Jensson Wiel og hans 2den Hustru Anne (Cathrine Clausdatter) Becker. Han blev 7 Sept. 1714 Vicelagmand i Skien, med Ret til at succedere Lagmanden der Geert Lange (om hvem cfr. Anmærkning 19), mod at betale 1000 Rdl. til Kongens Kasse, 13 Marts 1716 Assessor i Overhofretten, beskikkedes 19 Oct. 1722 til i Lagmandens Sted at deltage i Udarbejdelsen af den nye Matricul over Ringerike og Hallingdal og blev efter Langes Død udnævnt 10 October 1732 til virkelig Lagmand i Skien. Han skal have været „en retskaffen, fornuftig og lovkyndig Mand“ og egtede 1720 paa Strømsø (viet hjemme i Huset ifølge kgl. Bevilling af 6 Sept. s. A.) Maren Moss, døbt paa Bragernæs 15 Oct. 168', † paa Strømsø 1745 (begr. 22 Decbr. s. A.) 64 A. gl., Datter af Trælasthandler Peder Sørensson Moss og Sara Nilsdatter samt Enke efter Amtmand over Eker og Buskerud Justitsraad Povel Glud (født 1661, † paa Austad ved Drammen 1719, Søn af Biskop i Viborg, Dr. Søren Glud og Ide Kirstine Moth, en Søster af Grevinden af Samsø).'

[9.] *Nicolai Schwartz* var født i Lund i Skaane 11 Januar 1670, † paa Buskerud Gaard paa Modum 1753 (begr. 3 April s. A.) og var en Søn af Generalsuperintendent i Hertugømmerne, Dr. Josua Schwartz og Cathrine Severus (Enke efter Borgmester i Malmø Jacob Wildschütz). Han havde i sin Ungdom reist meget udenlands og især erhvervet sig et grundigt Kjendskab til de østerlandske Sprog, blev 24 Sept. 1708 Cancelliraad, 14 Novbr. 1718 Assessor i Overhofretten i Norge og 21 April 1747 virkelig Justitsraad. Han var gift med Alhed Maria Heins († paa Buskerud 18 Decbr. 1748 (begr. 23 s. M.) i sit 74 Aar), der bragte ham Gaarden Buskerud paa Modum, med Ret til Førstekjøb af Tømmer i Hallingdal, Krydsherred, Snarum og Modum m. m., hvilken Eiendom ved Schwartzes Død ifølge Testamente tilfaldt Oberstlieutenant Johan Ludvig v. Lowzow (født i Fredriksstad 11 April 1705, † paa Høvig i Lier 25 Januar 1762, begr. i Frogner Kirke lige før Alteret 10 Febr. s. A.) og hans Søster Magdalena Elisabeth v. L., der var gift 1) med Lagmand Wilhelm Hoff, 2) paa Høvig 13 April 1763 med Fløiadjutant Iver Andreas Günther.

[10.] *Just Must* var født i Christiania 1691, Søn af Assistentsraad og Præsident i Christiania Hans Hansson Must (begr. i Christiania 12 Febr. 1706) og 2den Hustru Anne Simonsen eller Andersdatter († i Christiania 2 Marts 1738 som Enke efter Biskop Hans Munk) og saaledes Sødskendebarn af den før nævnte Justitsraad og senere Etatsraad Andreas Lachmann. Just Must fik 22 April 1715 Exspectance paa at blive Amtmand over Ringerike, Hallingdal, Eker og Buskerud efter Amtmand Povel Glud, mod at erlægge til Kongens Kasse 2000 Rdl. strax og 1000 Rdl., naar han tiltraadte Embedet som virkelig Amtmand, hvilket skeede ved Gluds Død i 1719. Den 13 Marts 1716 blev han tillige Assessor i Overhofretten og udnævntes 28 Novbr. 1739 til virkelig Justitsraad. Han døde paa Strømsø 24 Mai 1760 (begr. 5 Juni s. A.). Han var 2 Gange gift: 1) med Else Maria Wiel, † paa Strømsø i October 1725, en Søster af forannævnte Truls Wiel (se Anmærkning No. 7), i hvilket Egteskab han havde en eneste Datter Anna Must, og 2) med Eleonore Braunmann, begr. paa Strømsø 22 Sept. 1755 (en Datter af efternævnte Justitsraad Chri-

-stian Braunmann), med hvem han ingen Børn havde. Ved Testamente af 19 April 1738 (vgl. confirm. 30 Mai s. A.), indsatte hun derfor Munden til sin Universalarving.

[11.] Om *Christian Braunmann* se dette Tidsskrift, I. S. 54—55 og 2 R. II. S. 283. Han blev 13 Januar 1719 Justitsraad med Anciennitet fra 13 Aug. 1718, forat han ikke i Overhofretten, hvor han altid havde været en af de flittigste, hvorvel hans Lagstol og Bopæl dog var 30 Mile fra Christiania, skulde maatte vige Sæde for Justitsraad Lym, der kort før var bleven Assessor sammesteds (cfr. foran Anmærkning 5). Sønnen Jens Braunmann til Boen i Topdal (født i Christiania 12 Decbr. 1697, † paa Boen 6 Juli 1752), blev gift i Arendal (viet „privat“ : hjemme i Huset uden Trol. og Lysning) 15 October 1730 med Margrethe Ellefsdatter, døbt i Arendal 20 April 1714 (ikke 1704), med hvem han ingen Børn havde, og Sønnesønnen Christian (Christiansen) Braunmann til Austad i Skouger var gift med Magdalena Margrethe Stibolt, født paa Moss 12 Decbr. 1740 (døbt 14 Decbr. s. A.). † i Drammen 22 Jan. 1826, 86 A. gl., Datter af Capitaine i Marinen Peter Lorentssøn Stibolt og Anna Catharina Hesselberg.

[12.] Om *Søren Hanssøn Lemmich*, se dette Tidsskrift, V. S. 92 Noten. Han var Borger til Christiania og Handelsmand paa Bragernæs, hvor han navnlig drev Trælasthandel og som det synes, var en af Stedets mest formuende Borgere. Fra 1688 til omkring 1700 og maaske senere, var han Postmester eller — som han og kaldes — Postforvalter paa Bragernæs, blev under Krigen mod Sverige af Slotsloven, sammen med 3 andre formuende Borgere paa Bragernæs, overdraget Armeens Forsyning og udnævntes 21 Decbr. 1716 til Krigscommissaire en Campagne. Senere blev han ogsaa Krigsraad og 8 Decbr. 1721 tillige Assessor i Overhofretten. Da han under Krigen havde havt store Tab, navnlig ved at hans Skibe og Varer vare opbrugte af Fienden, fik han 21 Aug. 1716 i 6 Aar Moratorium for alle sine Kreditorer. Med sin Hustru Petronelle Johansdatter Sommer (cfr. A. Collett, Familien Elieson, S. 9) havde han en Mængde Børn, af hvilke 10 overlevede Forældrene. Han blev begravet paa Bragernæs 8 Decbr. 1722. Krigsraad Søren Lemmichs Farfader var Raadmand i Fredriksstad Henning Hanssøn Lemmich, der levede i Aaret 1668. Han havde mange Børn, af hvilke følgende kjendes: 1.) Hans Henningsøn L., Borger til Fredriksstad og Handelsmand paa Moss, hvor han døde 1677. Han var gift med Anna Søfrensdatter Moss, der senere egtede Lars Larssøn Smith paa Bragernæs (cfr. dette Tidsskrift I. c.). 2.) Lars Henningsøn L., der levede som Kjøbmand i Fredriksstad, hvor han døde 1693. Han var gift 2 Gange: 1) (før 1677) med Maren Madsdatter Thyholm, † i Fredriksstad 1683, Datter af Raadmand der Mads Larssøn Thyholm og Maren Madsdatter (som 2den Gang blev gift med Lagmanden i Fredriksstads Lagdomme Christen Jensøn (cfr. B. Moe, Tidsskrift for den norske Personalhist. 1 R. S. 14) og 2.) med Marthe Richardsdatter, der overlevede Manden. Han havde 3 Børn i hvert Egteskab, nemlig: a. Mads L. b. Henning L. c. Maren L. d. Richard L. e. Hans L. og f. Anne Marie L., gift 1703 med Hans Jørgenssøn Ovenberg. 3.) Anna Henningsdatter L., gift med Handelsmand i Fredriksstad Hans Jenssøn Holmboe, † der 1683. I dette Egteskab havde hun 3 Børn, nemlig: a. Mette H., gift med Konsumtionstorpagter Jens Munch. b. Anna Catharina H., † i Fredriksstad 1712; gift med Sr. Johan Hanssøn i Fredriksstad, der overlevede Konen, og c. Jens H., begravet i Fredriksstad 2 Decbr. 1720 (cfr.

Holmboerne, S. 35. Hans Jenssøn Holmboes Broder var ogsaa Søren Jenssøn „af Horsens“. 4.) Mads Henningssøn L., der vistnok var Fader til: a. Margrethe Madsdatter L., gift med Amund Dale i Laurvig og b. Broderen Capitaine Hans L. — 5.) Henning Henningssøn L., hvis Datter vistnok var Maren Henningsdatter Lemmich, der 7 Sept. 1707 fik Bevilling til at egne P. Smidt paa Asak i Berg uden Forlovelse og Lysning. 6.) Siri Henningsdatter L., gift med Handelsmand paa Fredrikshald Søren Simonssøn Randers, hvilket Egtepar 1686 lod bekoste Prædikestolen til St. Mortens Kirke i Randers (cfr. M. Galthen, Beskrivelse over Kjøbstaden Randers, S. 113 f.).

[13.] Om *Jens Grønbech* findes Oplysninger hos B. Moe, Tidsskrift for den norske Personallist., 1 R. S. 210—11. Han var født paa Bragerne ved Midnatstider mellem den 8 og 9 Novbr. 1666 (døbt 11 Novbr. s. A.) og var en Søn af Trælæsttiendeskriver, Skibsmåaler og Handelsmand paa Bragerne Hans Jenssøn Grønbech og 1ste Hustru Martha Michelsdatter Brasen. Den 10 Novbr. 1696 blev han Procurator ved alle Retter i Danmark og Norge (Bestallingen blev confirmeret 23 Marts 1700), 17 Aug. 1715 Cancelliassessor, søgte i 1720 om at erholde en højere Character, hvilket imidlertid afsløges ved kgl. Resol. af 12 Sept. s. A., blev 8 Decbr. 1721 Assessor i Overhofretten, men da han boede i Vangs Præstegjeld paa Hedemarken, 17 Mil fra Christiania, og han derfor maatte flytte ind til Byen, dersom han skulde kunne deltage i Rettens Forhandlinger, hvilket vilde være ham meget ubeleiligt, fik Vice-Statholderen 24 Januar 1722 Paalæg om i hans Sted at foreslaa en anden til Assessor. Ved kgl. Resol. af 23 Novbr. 1722 fik han Kammerraads Character, men Bestallingen udstedtes først 27 Decbr. næstefter. Den 24 Decbr. 1731 blev han virkelig Justitsraad. I Aaret 1716 tilkjøbte han sig af Baronesse Lillienchrone Stor-Hammer adelige Sædegaard i Vangs Præstegjeld og erholdt ved kgl. Resol. af 30 Oct. 1719 Skattefrihed for Eiendommen. Her døde han 5 Marts 1734 (begr. 26 s. M.), 66 A. gl. Han egtede 1712 i Kraakstad (viet i Huset uden Trol. og Lysning ifølge kgl. Bevilling af 26 Marts s. A.) Christine Sophie Vagel (begr. i Vang 30 Juli 1771, 84 A. gl. som Enke efter Justitsraad Iver Jentoft, hvem hun egtede i Vang 16 Febr. 1741), med hvem han ingen Børn havde. De oprettede i Henhold til senere erhvervet kgl. Bevilling af 28 Oct. 1718 den 4 Decbr. 1716 et reciproct Testamente, der erholdt kgl. Confirmation 24 April 1734, ifølge hvilket den Længstlevende beholdt det hele Bo uskiftet.

[14.] Om *Lars Michelsson* se Stamtavle over Slægten Bernhoft, S. 131 ff. Han havde før en Tid lang tjent Stiftamtskriver Claus Hanssøn som Fuldmægtig og recommenderedes af Slotslovens Deputerede for sit skikkelige Forhold og Dygtighed. Den 7 Juli 1710 blev han Foged over Ringerike og Hallingdalen, hvilket Embede han forestod til sin Dod.

[15.] *Johan Henrik Munch*, Søn af Jens Munch og Kirstine Henriksdatter Rawert, var først Proviantskriver ved den norske Arme, men maatte kvittere Tjenesten, da der oplagedes forskjellige Misligheder ved Proviantsforvalter Helle Holsts Forhold med Hensyn til Brødbagningen for Armeen, hvilke Misligheders Oplagelse for en væsentlig Del synes at skyldes ham. Som en Belønning herfor blev han ved kgl. Resol. af 28 Juli 1710 beskikket til Foged over Nedre Romerike og erholdt Bestalling som saadan under 4 Aug. næstefter. Den 20 Novbr. 1716 blev han, mod at erlægge 500 Rdl. til Kongens Kasse, Vice-

Lagmand i Oplandenes Lagdømme, med Ret til at succedere Andreas Lachmann, og 4 Juni 1717 tillige Assessor i Overhofretten. Han døde 1724 i Kjøbenhavn. Da Enken sad igjen i vidtloftig Tilstand med 3 smaa Børn, søgte hun i Oct. 1724 om igjen at maatte erholde tilbage de 500 Rdl., som Manden havde erlagt for Successionen paa Oplandenes Lagstol, men dette afsloges ved kgl. Resol. af 6 Oct. 1725. Han var gift med Birgitte Marie, en Datter af forrige Proviant- og Ammunitionsforvalter paa Kongsvinger og Christiansfjelds Fæstninger Jens Sørensen og Maren Margrethe Steenkull, der overlevede Manden med 3 Børn, en Datter og 2 Sønner, af hvilke den ældste, Jens Henrik M., var Constabel ved Artilleriet og den yngste ansat ved de Nationale.

[16.] *Jochum Borse*, Son af Assessor i Bergamtet, Commerceraad Halvor Sørenssøn Borse („en indfødt norsk Undersaat“, begr. i Solum 14 April 1701) og Jochumsdatter Lobes. Han var født i Gjerpen c. 1681, blev 2 Oct. 1697 indskreven som Student ved det af Christian den V i 1691 oprettede ridderlige Academi i Kjøbenhavn (cfr. dette Tidsskrift, 2 R. I. S. 66), udnævntes 25 Marts 1702 til Commerceassessor, 11 Decbr. 1703 til Cancelliraad og fik 1 Febr. 1713 kgl. Ordre til at sidde i Overhofretten. Han døde paa Fjære i Solum 9 April 1739, 59 A. 5 M. 9 D. gl. Gift i Gjerpen 11 Decbr. 1703 med Charlotte Arnold, Datter af Generalmajor Johan A. og 3die Hustru Gjerthrud Iserberg.

[17.] *Lars Moss* var født paa Bragernæs c. 1675, † paa Strømsø 1742 (begr. 21 Mai s. A.) og Broder af Assessor Truls Wiels ovennævnte Hustru. Han var en af Strømsøs betydeligste Trælasthandlere, eiede en Reberbane sammesteds, blev 16 Aug. 1709 Commerceraad og fik 1 Febr. 1713 kgl. Ordre til at sidde i Overhofretten, naar det behøvedes. Han blev Justitsraad 28 Novbr. 1732 og var gift med Margrethe Norup, der døde 1716 paa Strømsø (cfr. A. Collett, Familien Elieson, S. 5).

[18.] Om *Peter Ryssel* findes Oplysning hos A. Hojer, König Friederich des Vierten glorwürdigstes Leben, II. 175 ff. — Han blev 7 Sept. 1703 Commerceassessor, 28 Sept. 1714 Assessor i Overhofretten og 18 Decbr. 1716 const. som Interims Magistrat i Skien samt c. 1700 i Skien gift med Sophia Christina Bornemann, en Datter af Sognepræst til Marslev M. Hans Jønsson B. og Margrethe Hansdatter Struch, hvilken Sidste senere maa have egtet Etatsraad Henrik Adeler, Amtmand i Bratsberg Amt, senere Stiftamtmand over Christianssands Stift, der kaldes Sophia Catharina Bornemanns „Fader“. Denne var da Enke efter Mester Frants Collier (begr. i Skiens Kirke 31 Mai 1699), hvem hun egtede i Gjerpen 12 Mai 1698, men med hvem hun ingen Børn havde. Om H. Adeler cfr. Dansk biogr. Lex. I, 94.

[19.] Nogen Lagmand ved Navn *Henrik Lange* kjendes ikke. Maaske det er en Feilskrift for Lagmand *Geert Lange*, der var født 1649 og „i ganske 40 Aar“ havde boet i Nordland, da han 29 April 1710 blev Foged i Helgeland, hvor han boede paa Gaarden Indre Torget i Brønø Præstegjeld. Han blev 13 Juli 1686 Vice-Lagmand i Bergens Lagdømme, fik 21 Sept. 1693 Ordre til at bytte med Vice-Lagmanden i Stavanger Lagdømme Nils Knag (Knagenhielm) og ved Rescript af 25 April 1696 Vicelagmand i Skien, idet det blev bestemt, at Vicelagmanden der, Willem Mathisson Vassard, skulde forflyttes som Vicelagmand til Stavanger og Geert Lange igjen erholde hans

Plads som Vicelagmand i Skien. Den 23 October 1697 fik han i Henhold hertil Bestalling som Vicelagmand i Skiens Lagdømme med Ret til at succedere Lagmanden David Gørrisson Klim i Embedet (Bestall. confir. 26 Febr. 1701). Ved Lagmanden David Gørrisson Klims Død den 14 Mai 1714 (begr. 5 Juni s. A., 71 A. gl.) tiltraadte han Embedet som virkelig Lagmand i Skiens Lagdømme (Bestall. confir. 10 Aug. 1731), blev 4 Juni 1717 Assessor i Overhofretten og 30 Novbr. 1731 virkelig Cancelliraad. Han døde i Skien 1732 (begr. i Gjerpen 19 Sept. s. A.), 82 Aar gl. Gift med Anna Mejer, † i Skien 1739 (begr. i Gjerpen 29 Oct. s. A.), 77½ A. gl., med hvem han i alle Fald havde 1 Datter og 2 Sønner, nemlig: 1) Birgitte L., † i Gjerpen 1736 (begr. i Januar 1737), gift 9 Februar 1718 i Gjerpen med Nils Weyer, begr. i Gjerpen 13 Mai 1746. 50 A. gl., Son af Borgermester Hercules Weyer i Skien. 2) Hans L., født 1689, † i Porsgrund 12 Decbr. 1750 (begr. i Eidanger 19 Decbr. s. A.), 60½ A. gl. Han blev 20 Sept. 1746 Tolder i Langesund og søgte i 1750 at faa Broderen Thomas Lange til sin Eftermand. Han var gift med Cathrine Elisabeth † i Porsgrund 1748 (begr. i Eidanger 28 Aug. s. A.), 42 A. gl., som det synes uden Børn. 3) Thomas L., født i Nordland 1698, udnævntes 8 Juli 1727 til Procurator ved alle Over- og Underretter i Norge (Bestal. confir. 4 Mai 1731), fik 10 Novbr. 1750 Exspectance paa Broderens Embede i Langesund, mod at denne beholdt Gagen, hvilket han 12 Decbr. s. A. tiltraadte. Han døde i Porsgrund 19 Juli 1773 (begr. 24 Juli s. A.). Gift i Gjerpen 14 Sept. 1730 med Barbara Abigael Monrad, døbt i Gjerpen 5 Aug. 1711, † i Porsgrund 17 Juni 1792 (begr. 23 Juni s. A.). D. af Sognepræst der David Monrad og 2den Hustru Barbara Leopolda, med hvem han havde 18 Børn. Som man heraf vil se, er det feilagtigt, naar Lengnick paa sin lille Stamtavle over Familien Lange, III., slaar de her ovenanførte Brødre sammen til en Person Hans Thomas Lange, der angives at have været Tolder i Langesund o. s. v. — Lagmand Geert Lange havde en Broder, Henrik Lange, der døde i Christiania 25 Decbr. 1708 som Haandskriver hos Vice-Statholder Fredrik v. Gabel.

[20.] *Anders Sørenssøn Brinch* var født i Arendal 22 Febr. 1701, † i Christianssand 20 Januar 1742 og var Søn af den rige Trælasthandler og Skibsrheder i Arendal Søren Anderssøn Brinch og Karen Lauritsdatter Brinch. Han var gift med Vicepræsident og Borgermester i Christianssand Ludvig Stouds (begr. i Christianssands Domk. 11 Decbr. 1719) efterladte Enke, Else Bolette Bircherod, født i Gladsaxe paa Sjælland 20 Aug. 1696, † i Christianssand 3 Febr. 1775, Datter af Biskop, Mag. Jens B. og Elen Dorothea Lemvig.

[21.] *Søren Pederssøn Ringholm* havde først i 10 Aar tjent som Ober-Skibsskriver, blev 25 Januar 1721 Sørenskriver i Tromsø, men forflyttedes 17 Mai s. A. som Byfoged til Stavanger, hvor han 18 Novbr. 1724 tillige blev Postmester. Han døde i Stavanger 21 October 1758 (begr. 27 Oct. s. A.) i sit 66de Aar og blev 3 October 1724 gift i Stavanger Domkirke med Susanna Sophia Høyer, døbt i Stavanger Domk. 15 Februar 1699, † i Stavanger 23 October 1758 (begr. 27 Oct. s. A.) i sit 60de Aar, Datter af Oberraadmand i Stavanger Cort Høyer og 2den Hustru, Lene Pedersdatter Leganger (cfr. dette Tidsskrift, II. S. 213 Noten). I dette Egteskab havde han 10 Børn, 5 Sønner og 5 Døtre, men af Børnene døde dog flere i ung Alder. — Formanden, Jørgen Jørgenssøn Wallendahl, der blev Byfoged i Stavanger 4 Januar 1710, døde sammesteds i 1721 (begr. 24 Marts s. A.). Han blev 26 Febr. 1709 i

i Høiland gift med Karen Samueldatter Bloch, der blev begravet i Stavanger i sit 84 Aar 9 Marts 1756.

[22.] *Peter Eriksson Arbien* blev gift 6 Oct. 1707 i Skedsno med Johanne Holm, Datter af Sognepræst til Skedsno, Provst og Mag. Jens Pederssøn H. og Sara Petronelle Dorph. Peter Arbien var født i Sverige og var uden Tvivl Søn af Raudinand i Arbøge Erik Nilssøn Arbien og Brita Brandin, hvis Fader netop hed *Peter Gustavssøn Brandin*, efter hvem Dattersønnen saaledes aabenbart har været opkaldt. Peter Arbien var saaledes formentlig en kjødelig Broder af Nils Erikssøn Arbin, hvis Søn, Axel Magnus, blev adlet under Navnet von Arbin, og af Magnus (Gabriel) Arbin, nobiliteret Stjernsparre, cfr. G. Anrep, Svenska Adels Åttar-Taflor, I. S. 82 og IV. 197. — Vor Peter Arbien, der blev begravet i Christiania 9 Januar 1733, havde i sit Egteskab med Johanne Holm (begr. i Christiania „med alle Klokker og den store forud paa søndre Side“ 22 Januar 1721) følgende Børn: 1) Jens A., døbt i Christiania 8 Sept. 1708; opholdt sig ved Faderens Død i Hamburg; var maaske ligesom Broderen Tegner. 2) Birgitte A., døbt i Christiania 17 Aug. 1709, begr. 21 Novbr. s. A. 3) Erik Nicolai A., født i Christiania 16 Sept. 1710 (døbt 20 s. M.), † der 28 Novbr. 1745 som Rector for Latinskolen (cfr. L. Daae, Efterretninger om Christiania Kathedralskole, S. 38 ff., og M. Arnesen og I. H. Breder, Familien Breder, S. 138 ff.). 4) Sara Birgitte A., døbt i Christiania 7 Oct. 1711; gift med svensk Lieutenant Fockenstrøm. 5) Hans A., døbt i Christiania 10 Januar 1713, † 4 Decbr. 1766; Tegnelærer for de kgl. Pager og Landcadetterne (cfr. P. Weilbach, Kunstnerlex., S. 34). 6) Anna Cathrine A., døbt i Christiania 8 Januar 1714, begr. der 9 Decbr. 1716. 7) Marie Elisabeth A., døbt i Christiania 8 Juni 1715; ved Faderens Død endnu ugift. 8) Magnus Gustavus A., døbt i Christiania 28 Sept. 1716; var i 1735 paa Reise fra England til Vestindien, Medailleur (cfr. P. Weilbach, Kunstnerlex., S. 34) og 9) Peter A., døbt i Christiania 3 Novbr. 1717, begr. der 20 Febr. 1719.

[23.] Om Admiral *Cornelius Kreutz* (Cruys) og hans Slægt se (norsk) Historisk Tidsskrift, 2 R. IV. S. 413 ff. (Cfr. Dansk biografisk Lexikon IV. S. 118). Faderen hed Oluf Kreutz og efterlod, foruden Sønnen Cornelius K., kun to Døtre, nemlig: 1) Kirsten Olufsdatter Kreutz, † i Flekkefjord 1735; gift med Borger til Christianssand Hans Jacobssøn Smith, med hvem hun ingen Børn havde, og 2) Sidsel Olufsdatter K., der var død før 1735; gift i Stavanger 23 Novbr. 1701 med Ole Jacobssøn Smith, hvis Datter, Anne Cathrine (begr. i Stavanger 1 Marts 1782), 8 Juli 1729 i Stavanger Domk. egtede Jens Ploug, der skal være født i Kragerø c. 1702, begr. i Stavanger 30 Juni 1740, Søn af Capitainelieut. Abraham Jenssøn Ploug og Anne Margrethe Simonsdatter.